

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

בפני: כב' השופט הבכיר, אסף זגורי

התובע
פלוני
ע"י ב"כ עוה"ד עודד גיל

נגד

הנתבעות
1. פלונית
ע"י ב"כ עוה"ד טליה לימור שקולניק

2. פלמונית – סגנית הפסיכיאטר המחוזי
3. מדינת ישראל - משרד הבריאות מחוז צפון

פסק דין

1

2

בקליפת אגוז:

3 סיפורה של מערכת יחסים עכורה בין אב לבתו מגיע לשיאו בהליך משפטי בו תובע האב את הבת
4 ואת המדינה בטענה כי הוראת בדיקה כפויה דחופה שניתנה על ידי סגנית הפסיכיאטר המחוזי על
5 בסיס דיווח של בתו הנה בלתי חוקית וגרמה לו לנזקים בלתי ממוניים.

6

7

השאלות המרכזיות:

8

9 א. האם החלטת סגנית הפסיכיאטר המחוזי לערוך בדיקה כפויה דחופה לתובע ביום
10 9/6/2017 ניתנה כדין?

11 ב. אם מדובר בהוראת בדיקה שניתנה שלא כדין, האם עומדת למדינה הגנה מכוח חוק
12 הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) התשי"ב – 1952?

13 ג. האם יש להשית אחריות בנזיקין גם על בתו של התובע שפנתה לסגנית הפסיכיאטר
14 המחוזי?

15

הרקע העובדתי שעליו אין חולק:

16

17
18 1. התובע אדם מבוגר, יליד שנת 1939, מדען בתפקידו ובהכשרתו, בעל תואר דוקטור עבד
19 בתעשיות ביטחוניות וכיום בגמלאות. התובע הוא אביה של הנתבעת 1 המכהנת כשופטת
20 בבית המשפט המחוזי ב*** (להלן תיקרא: "הבת").

21

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

2. הנתבעת 2 היא רופאה פסיכיאטרית (להלן: "הנתבעת 2" ו/או "סגנית הפסיכיאטר המחוזי") שניסחה וחתמה על הוראת הבדיקה הכפויה לתובע מכוח סעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש התשנ"א – 1991 (להלן "חוק טיפול בחולי נפש").
3. הנתבעת 3 היא מדינת ישראל – מעסיקתה של הנתבעת 2. עמדת הנתבעות 2-3 נמסרה בהליך זה במאוחד.
4. יחסי התובע ובתו ומשפחתה ידעו עליות ומורדות והם יתוארו בהמשך. ניתן לומר כבר כעת, כי הצדדים כולם מסכימים שהתובע בעל קשה במזגו, אופיו ובדרישותיו כלפי הזולת ובעיקר כלפי בני משפחתו (ראו בהרחבה בהקשר זה לא רק את טענות הנתבעת 1 ובני המשפחה אלא גם טענות ב"כ התובע עצמו בסעיף 6 לסיכומיו). והנה, למרות כל זאת ובעידודה של הנתבעת 1 שמרה משפחתה על קשר עם התובע עד לאירוע מושא התביעה.
5. במהלך חודש מאי 2017 הגיע התובע למקום עבודתה של התובעת (היכל המשפט), דרש לפגוש בה וסירב לעזוב את המקום. בפעם אחרת ניסה להיכנס ללשכת התובעת, ללשכת נשיא בתי המשפט והתובעת הזמינה את משמר בתי המשפט על מנת שלא לאפשר לו להיכנס ללשכתה.
6. בשעות אחר הצהריים של יום שישי 9/6/2017 יצרה הנתבעת 1 קשר עם הנתבעת 2, הסבירה כי חוששת לשלומה של אביה, העלתה הדברים בכתב ושלחה אליה מהטלפון הנייד.
7. בעקבות פנייה זו של הבת ניתנה הוראה לבדיקה כפויה של התובע ובשעה 02:00 לפנות בוקר התדפקו על דלת ביתו של התובע שני אחים ודרשו ממנו להתלוות אליהם לבדיקה פסיכיאטרית כפויה ודחופה בבית החולים ***. התובע התלווה אל האחים, עבר בדיקה פסיכיאטרית בבית החולים *** ושוחרר לביתו ללא שניתנה הוראה לאשפוזו וללא שנקבע כי הוא סובל ממחלת נפש ו/או מסוכן לעצמו ו/או לזולת.
8. לאחר עריכת הבדיקה נודע לתובע כי הגורם לבדיקה הכפויה הדחופה הייתה תלונה של בתו בפני הפסיכיאטר המחוזי.
9. התובע חש מפח נפש ובושה עצומים בשל הבדיקה הכפויה והגיש התביעה שבכותרת בבקשה לקבלת פיצוי כספי מתאים.

טענות התובע :

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

10. התובע טוען, כי לא התקיימו אף אחד מתנאי סעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש ולא קמה עילה ליתן צו לבדיקה כפויה על ידי הפסיכיאטר המחוזי.
11. התובע טוען כי לא היה מעולם והוא אינו חולה נפש, לא היה במצב פסיכוטי ולא הייתה כל אינדיקציה שהוא עלול לסכן את עצמו ו/או לשלוח יד בנפשו ו/או כי סירב לבדיקה רפואית פסיכיאטרית.
12. לדברי התובע חל שיבוש חמור בהפעלת שיקול הדעת של הפסיכיאטרית המחוזית במועד קבלת התלונה ורק בשל העובדה שקיבלה תלונה משופטת החליטה להוציא צו לביצוע בדיקה כפויה ללא שהופעל שיקול דעת עצמאי הבוחן אם התקיימו תנאי החוק. הוא מוסיף כי לפי פסיקה של בית משפט מחוזי בתל אביב במקרה אחר (ראו : ת"א 1449/06 פלוני נ' מ"י [פורסם בנבו] (10/6/2008) (להלן "הלכת פלוני")), לא יכולות היו הרשויות המנהליות (פסיכיאטר מחוזי/משרד הבריאות) לקבל החלטה על יסוד דברי בת משפחה בלבד והיה עליהם חובה לקבל חומר רפואי כתוב כגון מסקנות בדיקה רפואית שנערכה לאדם שלדבריו מבוקש ליתן צו לביצוע בדיקה כפויה.
13. התובע טוען לעוולות פרסום לשון הרע, רשלנות ותרמית מצד הנתבעת 1, ומצד הנתבעות 2-3 טוען לכליאת שווא, רשלנות והפרת חובה חקוקה (חוק טיפול בחולי נפש) שגרמו לנזקיו.
14. לשיטת התובע תלונת בתו בפני הפסיכיאטר המחוזי נעשתה בזדון ומתוך רשעות לב וכוונה לפגוע בו ולא מתוך דאגה לשלומו.
15. התובע הוסיף, כי לאחר הוראת הבדיקה הכפויה אמר לו נכדו שהוא בנו של הנתבעת 1 כי אמו רק רצתה להפחיד אותו ומכך הוא למד כי מדובר במהלך מחושב ומתוכנן מראש של בתו, הנתבעת 1, שנועד אך לפגוע בו ולהפחידו כאשר גם היא למעשה לא סברה שהוא מסוכן לעצמו.
16. התובע מכחיש מכל וכל טענות הנתבעות בדבר התנהלות או התנהגות חסרת שיפוט בזמן שקדם להוראת הבדיקה, מכחיש כי קיומם של איומים אובדניים וסבור כי מדובר במזימה זדונית של הרשויות יחד עם בתו כנגדו.

טענות הנתבעת 1 - הבת:

17. הבת תיארה את התובע כאב וכאדם אלים ונוקשה ביותר שהיחסים עמו היו קשים מאוד במהלך כל חייה. היא תיארה מספר רב של מקרים בהם התובע העליב אותה ואת בני

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

משפחתה (בעלה, נכדיו, חתנה) באירועים שונים. לדבריה הקשר המשפחתי עמו לא היה נורמטיבי ותוחזק באמצעות איומים מצדו של התובע ותחנונים מצד הנתבעת לבני משפחתה להכילו.

18. עוד טענה הבת כיצד התובע נהג להגיע למקום עבודתה (בית המשפט המחוזי ב***). להיכנס לאולמה, לחפש אחריה, להיות בקשר עם העוזרת המשפטית שלה, לפנות למזכירות הנשיא הממונה עליה, לדפוק בחוזקה על דלת לשכתו עד כדי צורך בהגעת מאבטחי משמר בתי המשפט למקום להרחיקו ולביישה באופן מחפיר. ולמרות כל זאת טוענת הבת כי שמרה עמו על קשר ונמנעה מלהגיש בקשה שתמנע הגעתו אליה ואל מקום עבודתה. לדבריה, מטרת התובע הייתה להמשיך ולכפות עליה המשך קשר עמו לפני תנאיו ורצונו שאם לא כן איים שימשיך להגיע למקום עבודתה ויביישה. הקשר האחרון עם התובע היה בשיחת טלפון מיום 7/6/2017 בו ביקשה הבת מאביה שיחזור בו ויחדל מהתנהגותו אך הוא בתגובה סירב והודיע לה שמעתה הוא "מוריד את הכפפות ופותח במלחמה מול כל המשפחה".

19. ביום שישי, 9/6/2017 בעת נסיעה בשעות אחר צהריים ל*** שיתפה הבת את בעלה בדאגתה למצבו הנפשי של אביה לאור האירועים האחרונים ואמירותיו והוא מצדו שיתף אותה כי קיבל הודעות דוא"ל משכנו של התובע מספר ימים קודם לכן בהן נרשם כי השכן מתרשם שמצבו הנפשי של התובע לא טוב ויש לו מחשבות אובדניות והוא זקוק לעזרה.

20. בעקבות כך נועצה טלפונית הבת בחברתה הגב' *** אשר ייעצה לה להתייעץ עם פסיכיאטר ד"ר ***. היא עשתה כן וזה האחרון המליץ לה לפנות לרופא תורן במחלקה פסיכיאטרית. או אז התקשרה הבת לרופאה התורנית במחלקה הפסיכיאטרית וגוללה בפניה את קורותיה ואת הידיעות האחרונות בדבר הודעות דוא"ל שקיבל בעלה והיא נתבקשה להעלות הדברים על הכתב ולשלוח אותם בדחיפות וכך עשתה באמצעות הודעת דוא"ל מכשיר הסלולר שלה תוך שהיא מודיעה ששומרת שבת אך מבקשת להתעדכן בהתאם.

21. הבת טוענת כי לאור היכרותה עם אביה ועל יסוד מסמכים רפואיים שנתקבלו (בדיעבד במהלך ההליך) הוא אובחן עם הפרעה דיכאונית כבר בשנת 2001 והיה אמור ליטול טיפול תרופתי. התובע הפסיק הטיפול התרופתי ולא הגיע למעקב פסיכיאטרי על דעתו. הבת טענה בהסתמך על דברי אמה כי התובע סירב לאשפוז פסיכיאטרי בעבר. באירוע מושא התביעה טוענת כי בעקבות איום אובדני מפורש כפי שעלה ממכתבו של השכן שנשלח כשישה ימים קודם פנייתה לפסיכיאטר המחוזי, הרי שלא היה כל מנוס אלא מלפנות לרופא תורן במחלקה הפסיכיאטרית, לספר את השתלשלות הדברים ולבקש סיוע להצלת חיי אביה. הבת מוסיפה כי דאגה באמת ובתמים כי אביה ישלח יד בנפשו על רקע מצוקתו, איומיו השונים והתנהגותו סמוך למועד בו נלקח לבדיקה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

22. הבת טענה בתוקף כי אין ולא הייתה לה כל היכרות מוקדמת עם הרופאה הפסיכיאטרית התורנית והכחישה מכל וכל כי חברה אליה כדי להרע ולהזיק לאביה באמצעות בדיקה כפויה. היא מפנה גם לממצאי הבדיקה הכפויה מהם עולה כי מצבו הנפשי של אביה אינו תקין. כן טוענת הבת, כי לא עלה בידו להוכיח אף אחת מהעוולות שייחס לה וגם לא הוכיח כי נגרם לו נזק של ממש זולת עיכוב של מספר שעות בשל הבדיקה הכפויה. לפיכך ביקשה לדחות את התביעה כנגדה.

טענות הנתבעות 2-3 - להלן "עמדת המדינה":

23. המדינה טוענת אף היא כי לא היה כל קשר ו/או היכרות מוקדמת בין הבת לבין הפסיכיאטרית שחתמה את הוראת הבדיקה.

24. המדינה טענה כי התיאור בכתב של הבת מצבו הנפשי והתנהגותו של התובע הקימו עילה לסבור כי הוא סובל ממחלת נפש, כי הוא מסרב להיבדק או להתאשפז וכי הוא מהווה סכנה לעצמו.

25. המדינה הפנתה לתיאור התנהלותו של התובע וציון הבת את התנהלותו כחסרת שיפוט. היא גורסת, כי העובדה שהתובע מתדפק על דלתות נשיא בית המשפט המחוזי, יש צורך בהתערבות משמר בתי המשפט להרחיקו, שיחות הטלפון שלו אל מעסיקי נכדו, פניותיו אל העוזרת המשפטית של בתו, צעקותיו, איומיו, שיחותיו והכפשותיו את הבת מול עורכי דין ועוברי אורח במסדרונות היכל המשפט – כל אלה הצביעו על התנהלות של אדם שסובל מפגיעה חמורה בשיפוט או בבוחן המציאות על רקע הפרעה נפשית (הפרעה דיכאונית מהעבר).

26. המדינה הפנתה לשני סוגים של מידע אודות אמירות מאיימות: האחד: אמירה מפורשת של התובע לבתו כי הוא "מוריד את הכפפות ונלחם בכל המשפחה" והאחר, הודעת השכן בדוא"ל, כי ישנן אמירות אובדניות מצדו של התובע. עוד הפנתה המדינה לאמירותיה של הבת כי התובע מסרב להתאשפז.

27. המדינה טוענת כי הדיווח של הבת שהיא שופטת מחוזית נתפס כדיווח אמין ברמה גבוהה ועומד בתנאי של "ראיה לכאורה" להתקיימות כל תנאי סעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

28. עוד נטען כי העיתוי בו התקבל הדיווח, יום שישי בערב, לא אפשר הצלבת מידע ו/או העמקת הבדיקה הנדרשת מול גופים אחרים בשירותי הבריאות (או מול רופאה פסיכיאטרית של התובע) והצריך פעולה מהירה.
29. המדינה ביקשה לאבחן את פסק הדין שהפנה אליו ב"כ התובע בעניין פלוני לעיל בכך שבאותו מקרה לא הייתה אמירה מפורשת לפסיכיאטר המחוזי שהתובע מתנגד לאשפוז להבדיל מהמקרה הנוכחי בו הבת הסבירה כי אביה מסרב להתאשפז גם בעת האחרונה.
30. המדינה נסמכת עוד על ההגנה המשפטית שבסעיף 3 לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) תשי"ב – 1952 ולפיו אם פעלה המדינה בתחום הרשאתה החוקית מתוך אמונה סבירה ובתום לב בקיומה של הרשאה חוקית ולחילופין סברה שהיא פועלת בתום לב במסגרת תפקידה וסמכותה היא לא תחוב בנזיקין.
31. לחילופין נטען כי גם אם הייתה התרשלות של הרופאה הפסיכיאטרית התורנית, עדיין אין מקום להשית חיוב בנזיקין מטעמי מדיניות משפטית לאור עיתוי הגשת הפנייה אליה ביום שישי בשעות הערב. בנוסף נטען כי היא נהגה בזהירות במובן זה שהפנתה הבדיקה לבית החולים *** ולא לבית חולים פסיכיאטרי.
32. לאור כל אלה עמדת המדינה היא כי יש לדחות התביעה כנגדה.

דיון והכרעה

33. לשם דיון והכרעה בהליך שלפניי יש לדון קודם בתנאים לביצוע בדיקה כפויה דחופה מכוח הוראות החוק לטיפול בחולי נפש ובמידה ויימצא בדיון הפרטני שאכן מדובר בהוראה בדיקה פסולה, יש לעבור לדון באחריות בנזיקין של המדינה ושל הנתבעת 1 – הבת, מכוח עוולות לשון הרע, כליאת שווא, רשלנות, תרמית והפרת חובה חקוקה.
- אפתח בדיון הנורמטיבי בהוראת סעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש.

המתווה הנורמטיבי:

- הוראת סעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש
34. ההוראה לבדיקה כפויה במקרה זה ניתנה כאשר הנתבעת 2 סבורה שמתקיימים תנאי סעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש. כהערה מקדימה לדיון הנורמטיבי אציין, כי חלק ניכר

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

מהדיון, האסמכתאות והמובאות שיובאו מתייחסות להוראת סעיף 7 לחוק טיפולי בחולי
נפש הדנה בהוראת אשפוז כפוי, בעוד שבמקרה דנן מדובר על בדיקה כפויה דחופה ולא על
אשפוז כפוי. הדבר נעשה מכיוון שסעיף 9(א) לחוק טיפולי בחולי נפש קובע כי מקום
שהתקיימו באדם התנאים שבסעיף 6(1), ו- 6(2) וקיים קשר סיבתי ביניהם רשאי
הפסיכיאטר המחוזי להורות בכתב על הוראת אשפוז כפויה. מכאן שהדיון שנערך
בפסיקה ובספרות בעניין תנאים אלה שבסעיף 7 לחוק טיפולי בחולי נפש מתיישב היטב
עם דיון בתנאי סעיף 6 לאותו חוק.

35. מפאת חשיבות תנאי סעיף זה אביא כעת את לשונו עם הדגשותיי:

6. "פסיכיאטר מחוזי רשאי להורות בכתב כי אדם יובא בדחיפות
לבדיקה פסיכיאטרית, אם הובאו בפניו **ראיות לכאורה** כי נתמלאו באדם
כל התנאים האלה:

(1) הוא חולה וכתוצאה ממחלתו פגום, במידה ניכרת, כושר שיפוטו או
כושרו לביקורת המציאות;

(2) הוא עלול לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פיזי מיידי;

(3) הוא סירב להיבדק בידי פסיכיאטר. " (כל ההדגשות שלי א.ז.).

36. התנאים למתן צו לבדיקה כפויה הינם **תנאים מצטברים שכולם צריכים להתקיים** כדי
שהצו יהיה חוקי. לעניין סעיף קטן (1) הכוונה היא לאדם החולה במחלת נפש **שבעטיה**
נפגם כושר שיפוטו וכושרו לביקורת המציאות. לעניין ס"ק (2) יש צורך בראיות לכאורה
שהאדם מסכן עצמו או את זולתו סיכון פיזי מיידי. ולעניין ס"ק (3) יש צורך בראיות
לכאורה שהאדם סירב להיבדק בידי פסיכיאטר.

37. כעת נפנה ביתר הרחבה למשמעות המונחים בסעיפי החוק לעיל;

סעיף 6 (א)(1) לחוק טיפול בחולי נפש

38. ביחס לתנאי הקבוע בס"ק 6(א)(1), הרי שיש לקרוא אותו יחד עם סעיף 1 לחוק טיפול
בחולי נפש הוא "סעיף ההגדרות", הואיל ובסעיף זה הוגדר "חולה" – **אדם הסובל**
ממחלת נפש". מהמשך הסעיף אנו למדים על קיומם של **תנאים שלובים**: על האדם
להיות חולה (במחלת נפש) ובנוסף נדרש כי כתוצאה מאותה מחלה נפגם במידה ניכרת
כושר שיפוטו או ביקורת המציאות.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

39. הקושי הראשון הוא בדיבור "חולה במחלת נפש"; כבר בדברי ההסבר לחוק טיפולי בחולי נפש הייתה התייחסות לכך שיש מקום לצמצם את עמימותה של ההגדרה של מחלת נפש הקיימת בחוק כך שתכלול רק כזו שכתוצאה ממנה נפגם במידה ניכרת כוח שיפוטו של החולה או כושרו לביקורת המציאות (ראו דברי הסבר להצעת חוק טיפול בחולי נפש התש"ן – 1990 ה"ח 239). מכאן מובן מדוע עבר הדגש בס"ק 6(א)(1) לחוק טיפולי בחולי נפש מהמונח "מחלה" לשאלת קיומה של פגיעה בבוחן המציאות של הפרט (רע"א 8020/21 פלוני נ' היועמ"ש (נבו 19/12/2021) – להלן "פסק הדין ברע"א 8020/21" וראו גם אליצור, טיאנו ואח' פרקים נבחרים בפסיכיאטריה, פרק 39 בעמ' 904 ואילך (להלן "אליצור וטיאנו").

40. בפסק הדין בעניין רע"א 8020/21 לעיל שניתן לאחרונה קיבל בית המשפט העליון את גישת המדינה שלפיה המונח "מחלת נפש" המופיע בסעיף 1 לחוק טיפול בחולי נפש הוא מונח משפטי ולא קליני שתכניו שנקבעו בפסיקה ובפרקטיקה הרפואית, ולא בחוק עצמו. המהדורה העדכנית של המדריך האמריקאי לאבחנות פסיכיאטריות כלל אינו משתמש במונח "מחלה" (disease) אלא במונח "הפרעה" (disorder). נראה כי המינוח המקובל כיום לצרכי חוק טיפול בחולי נפש הוא הפרעה נפשית משמעותית, הגורמת לפגיעה קשה בכושר השיפוט או בתפיסת המציאות להבדיל מדרישה לקיומה של אבחנה פסיכיאטרית ספציפית (ראו ע"ו (מחוזי ת"א) 9219-07-17 פלונית נ' היועמ"ש (נבו 30/7/2017) והדגש הוא לא על אבחון מחלת נפש אלא יותר על הפגימה בכושר השיפוט או בתפיסת המציאות (ראו רע"א 8020/21 לעיל).

41. זה המקום לציין כי גם במדריך סיווג ואבחון פסיכיאטרי לפי ארגון הבריאות העולמי ICD-10 (הוצאת דיונון בעריכת איגוד הפסיכיאטריה בישראל ומשרד הבריאות (1996)) נעשה שימוש כחוט השני בו במושג "הפרעה" (disorder) כדי להימנע מבעיות קשות יותר שבשימוש במונחים כמו "מחלה" (disease) או "חולי" (illness). נכתב כי המונח "הפרעה" אינו מדויק אף הוא משמש כדי לסמן את קיומו של מערך סימפטומים או של התנהגות המוכרים באופן קליני וקשורים, במרבית המקרים, למצוקה ולהפרעה בתפקודים אישיים. המאפיין של ליקוי בתפקוד האישי הפך למרכזי בצד איתור סימפטומים מתאימים לכל הפרעה (ראו שם בעמ' 20).

42. עם זאת, ובהתחשב בכך שאחד התנאים הוא שהאדם "חולה" וכי יתר התנאים בחוק טיפול החולי נפש הם תוצר של מחלתו הונחו גורמי המקצוע לציין במפורש בהוראת האשפוז ובכל מסמך רלבנטי אחר את קיומה של הפרעה פסיכוטית על תסמיניה וזאת כדי להבטיח כלי לביקורת שיפוטי אפקטיבית (ראו שם בפסקה 28).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

סעיף 6(א)(2) לחוק טיפול בחולי נפש

43. באשר לתנאי הקבוע בס"ק 6(א)(2) לחוק טיפול בחולי נפש צריכות להיות ראיות לכאורה שאדם עלול לסכן את עצמו או את הזולת – סיכון מיידי. אלא שהערכת מסוכנות לאדם אינה בגדר מדע מדויק אלא מתבססת על בחינת מצבו של מי שמסוכנותו מוערכת, בשים לב לעברו, לתהליך הטיפולי ולתוצאותיו ולגורמי הסיכון המלווים אותו. כל זאת בהתחשב בעמדת הרופאים המטפלים בו (ראו: רע"א 386/14 אלמוני נ' משרד הבריאות (נבו 3/2/2014)).

44. המינוח "עלול לסכן" ידוע כבעייתי מאוד, שכן קשה להעריך סיכון אמיתי (ראו בספרם אליצור וטיאנו לעיל בעמ' 905). ככלל, ניבוי פוטנציאל להתנהגות אלימה הינו נושא מורכב ובעייתי (א. כרמי **בריאות ומשפט**, מהדורה שניה, כרך א' (2013) בעמ' 931). למרות הקושי של המחקר לזהות מאפיינים אוניברסליים לאלימות והעובדה שהיא פרי שילוב של מספר גורמים לרבות סביבתיים ורקע ביו-פסיכולוגי, הרי שבכל זאת ניתן להצביע על רשימת גורמים המקובלים בספרות כמורים על סיכון גבוה לאלימות הם בין היתר, היסטוריה של אלימות בעבר, איומים באלימות, מין (זכר) גיל (15-30), שימוש באלכוהול או בסמים, אבחנה של הפרעות אישיות ותסמונות פרנואידיות (ראו שם, בעמ' 933-934). מנגד, בעלון מידע בנושא אובדנות של מרכז גהה לבריאות הנפש (פורסם במרשתת) נרשם כי הסיכון האובדני גבוה במיוחד אצל גברים לעומת נשים, **קשישים**, אנשים שניסו בעבר לשלוח יד בנפשם, **אנשים שאובחנו כסובלים מהפרעות נפשיות**, חולים במחלות גופניות קשות, עולים ומהגרים, אנשים המצויים במצבי לחץ ומשבר. עוד נרשם כי בקרב אנשים הסובלים מדיכאון שיעור המתאבדים הוא 15% וכך גם במקרים של הפרעות חרדה. כבר כעת ניתן לציין כי לפחות על פני הדברים, קביעות אלה מחזקות הבסיס עליו נסמכה סגנית הפסיכיאטר המחוזי בכל הנוגע לקביעה כי קיים במקרה זה סיכון מידי לחייו של התובע בשל הראיות לכאורה בדבר איומים אובדניים.

45. שאלת פירושו של הביטוי "עלול לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פיזי מיידי" מעורר את שאלת "נוסחת האיזון" הראויה בין זכויות היסוד של חולה הנפש לבין שלום הציבור. בפסיקת בתי המשפט המחוזיים הובעה דעה כי המבחן ההולם את המטרייה בה עסקינן אינו מבחן "הוודאות הקרובה" אלא מבחן "הוודאות הסבירה" (ראו ע"ש (מחוזי ירי) 2078/03 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה (נבו 9/12/2003) והאסמכתאות שהובאו שם).

46. במקום אחר נאמר כי המסוכנות המיידית קשורה להתפרצות שניתן לצפות אותה מתוך מכלול נסיבתי, אישי והיסטורי. ולעומת זאת בחיזוי המסוכנות הלא מיידית מנסים לאתר דפוסי התנגדות שמאפיינים את האדם מושא הבחינה. ברמה של אומדן ושל ניהול סיכון פרטני לטווח קצר, יש לתת יותר משקל לגורמים הנסיבתיים ותלויי ההקשר,

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 19-12-59474 פלוני נ' פלונית ואח'

ובאומדן סיכון לטווח בינוני יש להתייחס יותר לגורמים הפסיכו-רפואיים (פ. רושקה, א. באואר ור. חואלד "הערכת מסוכנות לזולת" **פסיכיאטריה משפטית בישראל**, בעריכת גרינשפון, מרגולין וויצטום (2009) בעמ' 91).

47. חוק טיפול בחולי נפש מדבר על "סיכון פיזי מיידית", באופן דווקני ומצומצם. דרך זו של צמצום המונח "סכנה" נסללה כבר על ידי הפסיקה. כך נקבע למשל בעבר כי: "סכנה פירושה 'חשש או אפשרות של אסון'... ועל מנת שהמצב יחייב את הפסיכיאטר המחוזי לנקוט בצעדים כה דרסטיים של כליאת חולה במוסד סגור נגד רצונו, צריכה סכנה זו להיות ממשית ומוחשית, להבדיל מאפשרות סתם..." (ראו גם: ע"ש (מחוזי ת"א) 384/00 **פלוני נ' הוועדה הפסיכיאטרית**; ע"ש (מחוזי ת"א) 345/00 **פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה**; ע"ש (מחוזי ת"א) 689/98 **פלוני נ' הוועדה הפסיכיאטרית**; ע"ש (מחוז ת"א) 2372/99 **פלונית נ' היועץ המשפטי** [פורסמו במאגרים])

48. בנוסף אין ערבות לכך שלפסיכיאטרים יכולת הערכת מסוכנות העולה על יכולת ההערכה של בית המשפט. כבר נכתב בהקשר זה כי מחקרים רבים חושפים כושר ניבוי לקוי של פסיכיאטרים בנושא מסוכנותם העתידית של חולי נפש ולכן מתחייבת זהירות רבה הן לגבי הנהלים והן לגבי מקור הראיות שעל פיהם מתקבלות החלטות בדבר צורך באשפוז כפוי בעקבות מסוכנות (ד. שניט "אשפוז כפוי: כלפי מי, על ידי מי ועל סמך מה?" **עיוני משפט** (תשמ"א-תשמ"ב) 529 בעמ' 549).

סעיף 6(א)(3) לחוק טיפול בחולי נפש

49. ביחס לתנאי הקבוע בס"ק 6(א)(3), החוק אינו מגדיר את מהות הסירוב של החולה להיבדק ואיננו מציין אם סירוב זה הינו סירוב מילולי, האם יכול להיות סירוב שבהתנהגות דהיינו בהימנעות החולה מלהגיע לבדיקה כאשר הוזמן לה; האם הסירוב חייב להיות מפורש או משתמע? האם הסירוב צריך להיות לפסיכיאטר? **הפסיקה קבעה כי מאחר ובדיקה כפויה היא פעולה קיצונית הפוגעת בכבודו ובחירותו של האדם יש לפרש התנאי פירוש שיפגע פחות ככל האפשר בזכויות החולה כאדם ומצד שני יאפשר למלא את תכלית החוק שנועד לטפל בחולי נפש וגם להגן על החברה מפניהם** (ראו ע"ש (מחוזי-ת"א) 2372/99 **פלונית נ' היועמ"ש** (נבו 18/10/1999). מכוח תפיסה מצמצמת זו, **סירוב לבדיקה פסיכיאטרית התפרש בפסיקה כסירוב להזמנה מפורשת לעריכת בדיקה פסיכיאטרית כאשר הסירוב צריך להימסר לפסיכיאטר באופן אישי וישיר**. אם מדובר למשל בסירוב לבדיקה פסיכיאטרית שנמסר לרופא שאינו הפסיכיאטר, לא ייחשב הדבר לסירוב לבדיקה פסיכיאטרית כנדרש בס"ק 6(א)(3) לחוק טיפול בחולי נפש (ראו ע"ש 2372/99 לעיל). סירוב שכזה יכול להינתן בדרך של אי הענות להזמנה מטעם רשות מוסמכת, בתנאי שמסירת הזמנה זו מוכחת כדין, כלומר, הסירוב יכול להיעשות הן באופן

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

מילולי והן בהתנהגות בדרך של הימנעות מלהגיע לבדיקה (ראו שם). במקרה שבו סירב
חולה לפתוח את הדלת לרופא משפחה, נמצא כי לא מדובר בסירוב להיבדק בידי
פסיכיאטר והדבר גרר פסלות של הוראת הבדיקה הכפויה (שם).

**דיון נורמטיבי בשאלת מהותן של "ראיות לכאורה" לפי החוק לטיפול בחולי נפש, בראי כללי
איסוף הראיות ע"י הפסיכיאטר המחוזי כרשות מנהלית:**

50. עד לנקודה זו נערך דיון וניתוח של **מהות** התנאים הקבועים בסעיף 6 לחוק טיפולי בחולי
נפש ככאלה המצדיקים הוראת בדיקה כפויה דחופה. כעת יש להידרש לשאלת "**האיך**",
כלומר מהן הראיות הנדרשות כדי שניתן יהיה לקבוע שהתנאים הקבועים בסעיף 6 לחוק
טיפול בחולי נפש מתקיימים אם לאו.

51. אקדים ואומר כי הפסיכיאטר המחוזי המפעיל את סמכותו לפי חוק טיפולי בחולי נפש
עושה כן כרשות מינהלית בתנאים לא פשוטים של חוסר וודאות, ידע וזמן מצד אחד, אל
מול חשש לסיכון חיים מצד שני.

52. מהי אם כן, התשתית העובדתית שתבסס קבלת החלטות של רשות מינהלית מסוגו של
הפסיכיאטר המחוזי לפי חוק טיפולי בחולי נפש? המלומד יצחק זמיר כותב על כך בספרו
הסמכות המינהלית, התשנ"ו – 1996 (להלן "**זמיר**"), כי כל רשות מינהלית מחוייבת
לקבל החלטותיה על בסיס תשתית עובדתית ראויה (זמיר בעמ' 734). הפסיקה קבעה 4
תנאים להליך הרכבת התשתית הראייתית העומדת בבסיס ההחלטה המינהלית:

- א. איסוף הנתונים – חייב להיעשות באופן סביר לפי נסיבות המקרה ;
- ב. שייכות לעניין – הרשות צריכה להתחשב רק בעובדות רלבנטיות ;
- ג. אמינות הנתונים – הרשות רשאית לשקול רק נתונים שאדם סביר היה סומך עליהם
לצורך קבלת החלטה.
- ד. ראיות מהותיות – תשתית הראיות חייבת להיות מוצדקת במידה מספקת לצורך
קבלת ההחלטה הנדונה, לפי מהותה.

53. יחד עם זאת המבחנים לעיל אינם כללים נוקשים ואין הם מחייבים את הרשות
המינהלית אלא לפעול באופן סביר, בהתחשב בנסיבות של כל מקרה ומקרה ובכלל זה גם
תנאי העבודה של הרשות עצמה (ראו בג"צ 987/94 **יורונט קווי זהב (1992) נ' שרת**
התקשורת, פ"ד מח(5) 412, 425-423).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

54. כאשר ההחלטה המנהלית עלולה לפגוע בזכויות אדם, מקבלים המבחנים השלישי (מבחן
אמינות הנתונים) והרביעי (מבחן הראיות המהותיות) גוון נוקשה יותר, ועל הרשות
המנהלית להציג תשתית ראייתית מוצקה ומשכנעת יותר (ראו **הלכת יורונט** לעיל, בעמ'
425 וכן ראו: רע"א 8000/07 **היועמ"ש לממשלה נ' פלוני** (נבו 2/5/2012)).

55. אין חולק כי איסוף הנתונים תלוי מאוד בנסיבות המקרה; אין דומה מקרה שבו מתבקש
פסיכיאטר מחוזי במסגרת שעות העבודה הרגילות לקבל החלטה לעומת מקרה שבו
מדובר בסוף שבוע. כך יש גם הבדל משמעותי בין אדם שיש לו עבר פסיכיאטרי מתועד
לבין כזה שלא מוכר למערכת הפסיכיאטרית מבחינת היכולת ללמוד מידע נוסף ביחס
אליו.

56. באשר למבחן השני הדן בשאלה מהם שיקולים ענייניים הרי שבמקרה של הפעלת סמכות
על ידי הפסיכיאטר המחוזי מדובר בשיקולים הנגזרים מתוך מהות הרשות המינהלית או
הרכבה, כלומר ניתן להסיק שהרשות אמורה לשקול בעיקר שיקולים רפואיים (ראו זמיר
לעיל בעמ' 749).

57. יש לזכור כי כללי הראיות החלים בבתי המשפט אינם מחייבים את הרשות המנהלית.
כלומר רשות זו יכולה להתחשב גם בראיות בלתי קבילות בבית המשפט כמו עדויות
שמיעה (ראו זמיר בעמ' 750). יחד עם זאת, שמועות בלבד יכולות להקים עילת בדיקה
מנהלית אך לא יכולות לבסס לבדן את ההחלטה המינהלית (שם בעמ' 751). המבחן שנהוג
על פי הפסיקה הוא מבחן הראיה המנהלית הקובע שהרשות המינהלית רשאית להסתמך
על כל ראיה שאדם סביר היה מסתמך עליה לשם קבלת אותה החלטה (שם בעמ' 753).
באיסוף נתונים עובדתיים לפי חוק טיפול בחולי נפש מדובר בעובדות הנקבעות על ידי
רשות מינהלית **בהסתמך על כשירות מיוחדת** של הרשות או מומחיות שנרכשה על ידה.
בהפעלת סמכות מינהלית מכוח סעיף 6 לחוק טיפול בחולי נפש צריך הפסיכיאטר
המחוזי לקבוע לא רק **עובדות בסיסיות**, שאף הן עשויות לדרוש כשירות מקצועית, אלא
עובדות מורכבות: הן מורכבות מעובדות בסיסיות כגון התנהגות החולה, ומהערכות
מקצועיות כגון המשמעות הנודעת להתנהגות של החולה (ראו שם, 758).

58. ומכאן, נבחן מהותן של "ראיות לכאורה" בראי החוק לטיפול בחולי נפש. אזכיר מושכלות
ראשוניות ואומר כי בדומה לאנגליה (ובשונה מארה"ב) מידת ההוכחה היא כנהוג במשפט
אזרחי כלומר מאזן הסתברויות (ראו רע"א 8000/07 **היועמ"ש נ' פלוני** (נבו 2/5/2012)).

59. קיים מיעוט פסיקה בשאלת קיומן של ראיות לכאורה להתקיימות תנאי סעיף 6 לחוק
טיפול בחולי נפש, קל וחומר בהליכים נזיקיים. למעט החלטה אחת של בית המשפט

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

המחוזי בתל אביב משנת 2008 (**הלכת פלוני לעיל**) לא נמצאו במאגרים המקוונים מקרים
בהם נדונו תביעות לפיצויים בגין מתן צו לבדיקה כפויה. יש להניח כי הדבר נובע
מהזהירות הרבה שהפסיכיאטרים המחוזיים נוקטים במתן צווים מסוג זה.

60. בהלכת פלוני נדונה תביעה של אדם שאושפז אשפוז פסיכיאטרי כפוי בעקבות הוראת
אשפוז של הפסיכיאטר המחוזי. הוראה זו ניתנה בעקבות מכתב שכתב אביו של התובע
באותו מקרה לפסיכיאטר המחוזי בקופ"ח מכבי וזה פנה לפסיכיאטר המחוזי בפניה
דחופה בכתב התומכת בבקשת האב לבצע בדיקה דחופה לתובע על רקע אורח חיים
ביזארי ונסיגה בתפקוד בכל תחומי החיים. בבדיקה הכפויה שנערכה נמצא שיש סכנה לא
מיידית מצדו של התובע והפרעה קשה לאורח חיים תקין של סובביו הנובעת מהפרעה
בשיפוט ועל כן נתבקש הוראת אשפוז כפוי שאינו דחוף לפי סעיף 9 לחוק טיפול בחולי
נפש. באותו מקרה ניתנו הוראות אשפוז כפוי ובגין הגיש התובע את תביעתו לפיצויים
(ראו סעיף 6 להחלטה).

61. מכל מקום בהלכת פלוני נדרש בית המשפט המחוזי להוראת סעיף 6 לחוק טיפול בחולי
נפש וקבע את הקביעות הבאות הרלבנטיות גם לענייננו:

א. מטרתו של חוק לטיפול בחולי נפש הינה להסדיר את מתן הטיפול הנדרש לחולה נפש,
תוך ביצוע האיזונים הנדרשים בין אינטרסים מנוגדים. מחד גיסא - קיומו של צורך
לטפל בחולי נפש, תוך פגיעה מינימאלית בזכויות היסוד שלהם כבני-אדם; ומאידך
גיסא - קיומו של הצורך להגן על הציבור מפני חולי נפש מסוכנים. מצד שלישי, שלום
הציבור. יש לנהוג באופן מידתי באיזון בין האינטרסים המתנגשים.

ב. למקרא פנייתו של הפסיכיאטר של קופת החולים אל הפסיכיאטר המחוזי עולה, כי
**די במכתב של בן משפחה כדי לגרום לבדיקתו של אדם בכפייה, ומצב זה הינו בלתי-
נסבל בעליל**. השופטת גנות הייתה בדעה בהלכת פלוני, כי בטרם משלוח המכתב
לפסיכיאטר המחוזי, היה על הפסיכיאטר של קופת החולים - או על מי מטעמו -
לבדוק את התובע ולהיווכח, האם אכן יש מקום לעתור להוצאת הוראת בדיקה
כפויה דחופה, תוך הפעלת שיקול-דעתו הרפואי. הוא לא עשה כן, ופנייתו לפסיכיאטר
המחוזי מעוררת הרהורים נוגים באשר לקלות הבלתי-נסבלת בה ניתן לפגוע בחירותו
של אדם ולהמליץ על בדיקתו הכפויה הדחופה בבית-חולים לחולי נפש.

ג. כאמור, על-סמך מכתבו של האב ועל-סמך פנייתו של פסיכיאטר קופת החולים
לפסיכיאטר המחוזי, ומבלי שגורם רפואי כלשהו בדק את התובע ואישר את הצורך
בבדיקה כפויה הדחופה, הוצאה בו-ביום הוראה לבדיקה פסיכיאטרית כפויה ללא
שהתובע נבדק קודם לכן.

ד. המחוקק אינו מפרט אילו "ראיות לכאורה" יש להציג בפני הפסיכיאטר המחוזי כדי
שיתן הצו, אולם פשיטא שאינו מדובר במכתב של בן-משפחה, ובמכתב של

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

פסיכיאטר המסתמך על מכתבו של בן-משפחה. אין כל צל צילו של ספק, כי בטרם
מתן הוראה לבדיקה פסיכיאטרית כפויה, חובה על הפסיכיאטר המחוזי לוודא היטב
כי במסגרת "הראיות לכאורה" המוצגות בפניו, יכללו מסקנות של בדיקה רפואית
שבוצעה באדם שמבוקש להוציא כנגדו את הצו, ואין די בתיאור קשה של בני
המשפחה (אף אם התיאור בכתב כולו אמת).

ה. בית המשפט הביע חרדה מכך שמאן דהוא יבקש להרע לאדם אחר, ונראה שכל
הנדרש הוא כתיבת מכתב לפסיכיאטר המחוזי על-מנת שמזימתו של המבקש להרע
תצא מהכוח אל הפועל. מחשבה זו הינה מחשבה מפחידה ומטרידה ביותר (סעיף 9
בעמ' 9 לפסק הדין בעניין פלוני).

62. גם במקרה שלפניי מבוססת הוראת הבדיקה הכפויה על פניה בכתב של בת משפחתו של
התובע (בתו) כאשר על פניו, ברור למקרא פסק הדין בעניין פלוני שמכתב שכזה לבדו אינו
יכול לעמוד במבחן "הראיות לכאורה" המוזכר בסעיף 6 לחוק טיפולי בחולי נפש, כפי
שiorחב בהמשך.

על "מבחן בוזגלו":

63. בנקודה זו יש לייחד פסקה ל"מבחן בוזגלו": כידוע, בשנת 1976 הורה היועמ"ש דאז
אהרון ברק על חקירתו של פעיל מרכזי במפא"י בשם אשר ידלין. האחרון ביקש כי
חקירתו תיערך במשרדו ברם היועמ"ש דאז קבע כי "דין ידלין-כדין בוזגלו" והורה על
חקירתו במתקן חקירה משטרתי. מאז הפך מטבע לשון זה לאחד מהביטויים המובהקים
לסמל של שוויון ואי הטיית דין על רקע מוצא עדתי או אתני או מעמד חברתי בישראל
(ראו ג. לוריא ומ. קרמניצר "הכשלות במבחן בוזגלו: תמודדות רשויות אכיפת החוק עם
עברות של אישי ציבור", מחקר מדיניות 71 אתר המכון הישראלי לדמוקרטיה (2008)
בעמ' 13). המסר של "מבחן בוזגלו ברור וחד משמעי – שוויון בפני החוק ועליונות המשפט
(ד. בייניש "דברים בטקס הפרישה מהנשיא אהרן ברק" ספר ברק [הוצאת נבו] בעמ' 25).
בהמשך יושם "מבחן בוזגלו בספרות בעיקר ביחס להתנהלות התביעה הכללית בחקירה
והעמדה לדין בפרשות פליליות של אנשי ציבור. על פי מבחן זה, אם איש ציבור חשוד
במעשה פלילי, יש להחליט אם להעמידו לדין באותם הליכים ועל פי אותם שיקולים
שלפיהם מחליטים אם להעמיד לדין את אחד העם. כך גם בנוגע למבחן ההרשעה בבית
המשפט - אין להקל על איש הציבור ואין להחמיר עמו ביחס לכל אדם אחר (ראו לוריא
וקרמניצר לעיל בעמ' 9).

64. ישאל כל אדם את עצמו, אלמלא הבת שופטת בבית משפט מחוזי, האם היה כלל עולה
בידה להשיג את מספר הטלפון של סגנית הפסיכיאטר המחוזי ביום שישי בערב והאם

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

היא הייתה עונה לה בעצמה? ויותר מכך, אלמלא מדובר היה בדיווח של שופטת בית משפט מחוזי, האם סגנית הפסיכיאטר המחוזי הייתה מייחסת לו אותו משקל? ואם ייחסה משקל מיוחד בשל מיהות המדווחת, האם הדבר תקין?

65. במקרה שלפניי לאורך כל הדרך העידו סגנית הפסיכיאטר המחוזי והממונה עליה, כי הייתה משמעות קריטית לעובדה שהדיווח הגיע מפיה של שופטת מחוזית מכהנת שכן אז רמת האמינות של הדיווח כלל אינה מוטלת בספק (ראו בעמ' 90 לפרוטוקול שורות 1, 7, 14, עמ' 91 שורות 34-37, עמ' 99 שורה 1, עמ' 100 שורות 4-5, שורה 24). באופן מפתיע ובניגוד להלכת פלוני, אף המדינה בסיכומיה מגנה על התנהלות סגנית הפסיכיאטר המחוזי בטענה כי כיוון שהמידע הגיע משופטת מכהנת, הוא נחשב למידע אמין העומד בקריטריון של "ראיות לכאורה" כמשמעות דיבור זה בחוק לטיפול בחולי נפש ואילו לא היה מדובר בשופטת מכהנת היה נדרש גם דיווח של איש מקצוע נייטרלי (ראו סעיפים 21, 23 לסיכומי המדינה).

66. יודגש כי הלכת פלוני לפיה אין מקום להסתפק רק בפניית בן משפחה, אינה מתייחסת למעמד בן המשפחה או קובעת דרגות אמינות שונות למדווח שהוא "המובטל בטיט", "יוחנן הסנדלר", פרופ' ליבוביץ' או שופט מכהן. בהמשך פסק הדין ישאל עצמו בית המשפט האם הנתבעות החילו על עצמן את מבחן בוזגלו בכל הנוגע להסתמכות על דיווח יחיד על הבת.

67. אגב דברים אלה וכבר כעת אציין ואדגיש כי שגו הרופאים ו/או ב"כ המדינה בכך שראו לנכון לייחס רמת אמינות גבוהה לדברי הבת המכהנת בתפקיד שיפוטי. לא כאן הכשל. נראה כי אחד הקשיים והכשלים המרכזיים נעוץ בהסתפקות במידע מגורם אחד שהוא בן משפחה בהתאם להלכת פלוני.

שיקולים הנשקלים בפיקוח שיפוטי על החלטות הפסיכיאטר המחוזי לפי חוק טיפול בחולי נפש:

68. החוק לטיפול בחולי נפש מודע לפגיעה בחירותו של חולה הנפש הנגרמת עם מתן צו לאשפוז כפוי או בדיקה כפויה. עם זאת, הדבר מוצדק הוא אם הצו ניתן תוך איזון ראוי בין השיקולים השונים החלים בעניין זה ואלה הם: **חירות חולה הנפש; הרצון לטפל בחולה הנפש; הצורך לשמור על שלום הציבור.** איזון ראוי הוא כזה המשקף את ערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית והמבחן הוא מבחן אובייקטיבי. חלקם של השיקולים אינם בעלי אופי רפואי (חירות החולה), או אופי רפואי בלבד (שלום הציבור). מכאן הצורך לקיים פיקוח שיפוטי על הוראתו של הפסיכיאטר המחוזי. פיקוח כזה הוא חיוני להבטחת חירותו של חולה הנפש פיקוח כזה דרוש להבטחת שלום הציבור. אין בכך

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

- משום הבעת חוסר אמון ביכולתו המקצועית של הפסיכיאטר המחוזי. חזקה עליו שהוא פועל לפי מיטב הכרתו ומיומנותו, אך חברה הרגישה לזכויות אדם – ובמיוחד לזכויותיו של האדם החולה – חייבת לאפשר ביקורת שיפוטית (רע"פ 2060/97 וילנצ'יק נ' הפסיכיאטר המחוזי ת"א, פ"ד נב(1) 697 בעמ' 716-714). על-כן, יש להימנע מהכרעות המשקפות את התפיסות הסובייקטיביות של הגורמים (השיפוטניים או הרפואיים) הנוגעים בדבר.
69. מצד שני, יש לציין כי לרשות המינהלית יתרון בשאלות של עובדה, שכן היא זו שאוספת הנתונים בזמן אמת, מתרשמת מהם במקום ומגיעה להחלטה והדבר שונה כמובן מהתרשמות בדיעבד של בית המשפט המפעיל ביקורת שיפוטית (ראו זמיר, בעמ' 757). זאת ועוד מקום שישנו מתחם של קביעות עובדתיות סבירות, נטיית בית המשפט תהיה שלא להתערב בשיקול דעתה של הרשות המינהלית (ראו זמיר, בעמ' 758).
70. מסקירת פסקיהדין שניתנו בסוגיה זו ניתן ללמוד שבתי המשפט אינם נוטים להתערב בשיקולים הרפואיים שביסוד ההחלטה לאשפז אדם בשל מחלת נפש על מנת לטפל בו בניגוד לרצונו. הביקורת השיפוטית אינה באה להחליף את חוות הדעת הרפואית. עניינים הקשורים למחלות נפש למיניהן ולדרכי ריפויין מסורים להכרעתם של פסיכיאטרים מומחים ולא להכרעתם של משפטנים. על בית המשפט לבחון אם הפסיכיאטר המחוזי והוועדה הפסיכיאטרית סמכו על ראיות ראיות, גם אם אינן קבילות במשפט, ואם בדקו את החולה ושקלו את החלטותיהם כהלכה, ללא משוא פנים ושיקולים זרים לעניין, ומששוכנעו על-פי מיטב ידיעותיהם ברפואת הנפש בדבר הסיכון הצפוי מהחולה לעצמו או לסביבתו, לא יכול בית המשפט לקבוע את מסקנותיו הרפואיות שלו במקום מסקנותיהם. עם זאת, הכלל בדבר אי-התערבות משפטית הוגבל לענייני האבחנה הרפואית בלבד. כאשר מדובר בבחירה בין דרכי הטיפול האפשריות בחולה, אמות-המידה הרפואיות נסוגות כאשר מידת הנסיגה כמידת חומרת הפגיעה בחירויות החולה. כאן העיקרון המשפטי של מזעור הפגיעה בחירויות האדם גובר על שיקולי היעילות הרפואית.
71. יחד עם כל האמור, ובשעה שאין חולק שהפעלת סמכות הפסיכיאטר המחוזי בדבר אשפוז כפוי וגם הוראת בדיקה כפויה דחופה מהווה אחת מן הצורות החמורות ביותר של שלילת חירותו של האדם, ובשל כך גם המגבלות הרבות על הפעלת הסמכות, הרי שמגמת פסיקת בתי המשפט היא להקפיד הקפדה מירבית בדקדוקי החוק הרלבנטיים (חוק טיפול בחולי נפש) וראו: ע"ו 30400-04-11 פלונית נ' היועמ"ש ואח' (נבו 5.2.2012), ע"ש (מחוזי ת"א) 2372/99 פלונית נ' היועמ"ש (נבו 18/10/1999); ע"ש 420/00 פלונית נ' היועמ"ש (נבו 14/1/2001).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

72. כפועל יוצא, בית המשפט ינסה לשים עצמו בנעלי הנתבעת 2 עת ניתנה הוראת הבדיקה הכפויה הדחופה מבחינת ההתייחסות לראיות לכאורה שעמדו בפניה, נסיבות העניין, דחק הזמן (יום שישי בערב) והחשש לשלום התובע, אך בד בבד מחוייב הוא להתייחס באופן ביקורתי ודקדקני לשאלת עמידת הוראת הבדיקה הכפויה בכל תנאיו המצטברים של החוק לטיפול בחולי נפש.

דיון מן הכלל אל הפרט:

הוראת האשפוז:

73. ביום 9/6/2017 ניתנה הוראה לבדיקה פסיכיאטרית כפויה של התובע בבית החולים *** (ולא בבית חולים פסיכיאטרי) וזה היה לשון נימוקיה:

"בן 78, הובא לידיעתי במכתב ושיחה טלפונית מבני המשפחה-(מקור אמין) כי מדובר בגבר אשר בעבר סבל מאפיזודות דיכאונות חוזרות – קיבל טיפול אולם ללא אשפוזים היות ולא הסכים, דווח על חוסר שיתוף פעולה. לאחרונה רושם ללבילות אפקטיביות, פעילות יתר, מעברים בין דיבור בלחץ ושטף לצד איטיות ומונוטוניות. מדבר לא לעניין, מגלה מחשבות כנגד בני המשפחה עם התנהגות חסרת שיפוט. מתקשר למפקד של הנכד *** ומטריד אותו בשיחות. בגיע מס' פעמים לבית המשפט המחוזי ב*** בו הבת מכהנת כשופטת, ביקש לשוחח עם נשיא בית המשפט על הבת, נכנס למזכירות בית המשפט, מדבר עם עורכי דין במסדרונות-מכפיש את שם הבת ומדבר לא לעניין, לא רוצה לצאת וצועק. מטריד טלפונית את בני המשפחה. לאחרונה בת הזוג נפרדה ממנו. איים בפני שכנו כי מתכוון לשים קץ לחייו והשכן פנה לבני המשפחה, הביע חששו לחיי הנ"ל מפאת מצבו הנפשי. השבוע איים להוריד את הכפפות ולפתוח במלחמה כנגד כל בני המשפחה. לאור חשד סביר כי מדובר בהחמרה מאניפורמית פסיכוטית אשר עלולה להוות סיכון פיזי מידי לעצמו ולסובבים, בהיעדר שיתוף פעולה אני מורה על הבאתו לבדיקה פסיכיאטרית וגופנית דחופה"

74. שתי שאלות מתבקשות לאחר עיון בהוראת האשפוז: הראשונה היא האם די באמור בנימוקים ובראיות שהובאו בפניה כדי להצדיק את הוראת הבדיקה הכפויה? ושניה היא האם יש אמת בדיווחים עליהם הסתמכה סגנית הפסיכיאטר המחוזי עת נתנה את הוראת הבדיקה הכפויה ;

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

75. בבחינת השאלה הראשונה (נימוקי ההחלטה בדבר הבדיקה הכפויה) יש לקשור את הנימוקים הפרטניים נושא הוראת הבדיקה הכפויה הדחופה, אחד אחד, לסעיפים הקטנים שבסעיף 6 לחוק טיפול בחולי נפש; לפיכך אפתח בבדיקת הטענה בדבר היותו של התובע "חולה במחלת נפש", לאחר מכן אדון באינדיקציות לחוסר שיפוט ותובנה בשל מצבו, אעבור לשאלת סיכון חייו או סיכון מידי לסביבתו ואסיים בשאלת סירובו לבצע בדיקה פסיכיאטרית. לשם כך יש צורך לבחון את הראיות שהוצגו בפני בית המשפט וכך נעשה כעת.

76. "הראיות לכאורה" לקיום התנאים האמורים בסעיף 6 לחוק טיפול בחולי נפש הם למעשה אד ורק דיווחה הטלפוני והכתוב של הנתבעת 1 לסגנית הפסיכיאטר המחוזי (להלן "הדיווח"). סבורני כי אין די בדיווח זה לכשעצמו כדי ליצור בסיס מוצק למתן הוראת אשפוז בכפייה. מעבר לכך גם בחינה פרטנית ודקדקנית של הדיווח עצמו לא יצרה תשתית ראייתית ולו לכאורה שתצדיק את מתן הצו וניכר כי תנאי סעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש אינם מתקיימים באופן מצטבר כנדרש. **אנמק מסקנה זו.**

בחינת התנאי הראשון – מחלת נפש ופגיעה בשיפוט ובהכרת המציאות בשל המחלה:

77. באשר לקיומה של מחלת נפש או "הפרעה נפשית" נרשם בדיווח כי הנתבעת 1 :

"מתארת ברקע אפיזודות דיכאוניות רציניות חוזרות עד חוסר תפקוד ושהיה בשל כך בבית. סירב (ל)אשפוזים טופל תרופתית. חוסר שת"פ בטח לא עם בני משפחה לא ירצה ויטכס להיבדק, לא פונים לרופאת משפחה היות והנ"ל חוששת ממנו ולא תערוך ביקור בית."

78. ובהודעת דוא"ל של הבת לסגנית הפסיכיאטר המחוזי צויין "בעבר הוא סבל מדכאוניות קשים וסרב לאשפוז פסיכיאטרי לדברי אמי".

79. הפסיכיאטר המחוזי (מי שהיה הממונה על נתבעת 2 ועמד עימה בקשר ישיר, טרם החתימה על הוראת הבדיקה), נשאל אילו ראיות לכאורה היו בפניו בהקשר זה והוא מסר בעדותו כי : **"היה עבר פסיכיאטרי ככה נמסר. הוא היה בטיפולים פסיכיאטרים"** (עמ' 86 שורה 28 לפרוטוקול). עם זאת בהמשך הוא מודה "קיבלנו מידע שלא היה אשפוז פסיכיאטרי" (עמ' 87 שורה 13 לפרוטוקול) אלא שלדבריו היעדר אשפוז פסיכיאטרי קודם אינו אינדיקציה בלעדית למחלת נפש והוא לא היה אמור להגיע למסקנה שהתובע חולה במחלת נפש אלא להגיע למסקנה בסבירות גבוהה שיש חולי נפשי (שם בין השורות 20-21 לפרוטוקול). דברים אלה מקובלים עלי וכך גם עמדתו כפי שהובעה בעמ' 89 ש' 24-34 לפרוטוקול.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

80. סגנית הפסיכיאטר המחוזי העידה שהראיות לכאורה לקיומה של מחלת נפש הן למעשה טענות הבת לקיומה של היסטוריה המעידה כי התובע חולה. כן טענה כי היה מידע שהיו לו מצבים אבחוניים בעבר עד כדי חוסר תפקוד, סירוב להתאשפז וקבלת טיפול. עם זאת מה שהניע אותה לסבור כי התובע חולה במחלת נפש הם התיאורים המצביעים על בוחן קשה במציאות ובכושר השיפוט (עמ' 99 שורות 11-24 לפרוטוקול). בהמשך היא מסבירה כיצד התרשמה מתיאורי הבת כי התובע עלול להיות במצב פסיכוטי עם סיכון. גם עמדה זו של מי שחתומה על הוראת הבדיקה הכפוייה מקובלת עלי. זו בדיוק התפיסה שבית המשפט העליון והמדריכים הרפואיים הקליניים דורשים ממקבלי ההחלטות בתחום לבחון – חשד לקיומה של הפרעה נפשית המתבטאת בפגיעה בתפקוד האישי ופגימה בבוחן מציאות ובשיפוט.

81. עוד ראו דבריה של הנתבעת 2 בעמ' 100 ש' 27-31 לאמור:

ש. תגיד, מה זה ראיות לכאורה?

ת. ראיות לכאורה, זה ראיות שיכולות להחשיד אותי, זאת אומרת זה לא חד משמעי, זה יכול להחשיד אותי שקיים מצב פסיכוטי, כמו שאומר חוק הסירוב להיבדק כמו שבית משפט קבע פעם בנושא פלילי שטרם עברו.. זאת אומרת שעדיין לא נבדקו לעומק לכן זה הוראת בדיקה הוראת אשפוז בודקת ראיות לעומק יותר.. (ההדגשות אינן במקור א.ז.).

82. הדברים מקבלים משנה משקל וחיזוק לאחר עיון בספרות מקצועית ; כך למשל, אפיזודה דכאונית מסומנת במדריך הסיווג והאבחון הפסיכיאטרי בסימון F32 (בעמ' 131 למדריך ICD לעיל) והיא נחלקת לשלוש רמות (מתונה, בינונית וחמורה). בכל רמה אמור הפרט לסבול ממצב רוח ירוד (דכאוני), מאובדן ההתעניינות וההנאה ומאנרגיה מופחתת, המובילים להתעייפות מהירה ולירידה בפעילות. סימפטומים אחרים הם ירידה בריכוז ובקשב, ירידה בהערכה עצמית ובבטחון העצמי, מחשבות אשם ופחיתות ערך, השקפות עגומות ופסימיות על העתיד, מחשבות או מעשים הפוגעים באדם עצמו עד כדי התאבדות, שינה מופרעת ותיאבון ירוד (ראו שם). במקרים מסוימים החרדה, המצוקה הנפשית ואי השקט המוטורי עשויים לבלוט יותר מהדכאון עצמו והשינוי במצב הרוח מוסווה על ידי מאפיינים אחרים כגון: רוגזנות, התנהגות היסטריינית והחרפה של סימפטומים בעיתיים (פוביים) וכפיתיים קודמים, או על ידי עיסוק היפוכונדרי. לשם קביעת אבחנה של דיכאון בכל שלוש דרגות החומרה על הסימפטומים להתמיד במשך שבועיים לפחות.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

83. הסובלים מאפיזודה דכאונית מתונה מטופלים בדרך כלל במסגרת הרפואה הראשונית ובמסגרות רפואיות כלליות. מחלקות אשפוז פסיכיאטריות מטפלות בדרך כלל רק במי שאובחן כסובל מהפרעה דכאונית חמורה (ראו במדריך ICD לעיל בעמ' 132).

84. התיאור האמור יכול להסביר היטב את עדות הרופאים (פסיכיאטר מחוזי וסגניתו) מדוע העובדה שהתובע לא אושפז בעבר אשפוז פסיכיאטרי במוסד מתאים אין בה כדי לפגום או להשמיט המסד תחת האפשרות כי אכן סבל מאפיזודות דכאוניות ברמה מתונה ועל כן עונה להגדרה של הפרעה.

85. אם נחזור לעובדות המקרה שלפניי, הרי שבשל העובדה שהיה הדבר ביום שישי בערב לא היה זמן לבצע הצלבת מידע ובדיקות מעמיקות יותר כמו פנייה לרופאת המשפחה של התובע בכל הנוגע להפרעה הנפשית ממנה סבל התובע. בחקירתה החוזרת מסרה הנתבעת 2 כי אמנם יש אפשרות להיכנס לתוכנה בבית החולים ולבדוק אם התובע היה באשפוז פסיכיאטרי אך לא תמיד הדבר אפשרי ובטח לא כאשר הפסיכיאטר נמצא בביתו (עמ' 109 שורות 19-23 לפרוטוקול) ובפרט וכנקודת מוצא, אין די זמן לעשות בירור מקיף (ראה עמ' 104 ש' 6-1).

86. עוד העידה סגנית הפסיכיאטר המחוזי כי התרשמה מדברי הבת בדבר קיומה של הרעה הולכת וגוברת מאז פסח (חודשיים קודם הדיווח) וטענות לחוסר תפקוד כאינדיקציות "למחלת נפש" כמשמעותה בסעיף 6(א)(1) לחוק טיפול בחולי נפש (עמ' 106 לפרוטוקול). 87. ראינו לעיל כי לפי המדריך הפסיכיאטרי הופעת התסמינים בתקופה של שבועיים יכולה לבסס חשד להפרעה של אפיזודה דיכאונית. על כן ההידרדרות המתמשכת שתוארה על ידי הבת (בתקופה של חודשיים שקדמו לדיווח) יחד עם תיאור של הפרעה דכאונית בעבר יכולים היו בהחלט לבסס חשד לכך שהתובע סובל מהפרעה דכאונית.

88. הבת מצדה מסרה שני מקורות מידע לטענתה כי היה חשש שמצבו הנפשי של אביה הידרדר והוא חולה במחלת נפש; ראשית, הפנתה למידע שנמסר לה מאמה ולפני לפני כ- 30 שנה היה התובע במצב נפשי קשה אך סירב להתאשפז. שנית, דברי התובע בפניה בעצמו שהוא בדכאון קשה לא רק לפני 30 שנים אלא "גם במהלך השנים" היו דכאוניות קשים. כך היו דבריה לפרוטוקול:

"ת. אני יודעת מאמי שאבי היה במצב נפשי קשה לפני הרבה שנים

פנתה לרופא שהמליץ שיגיע לאשפוז ואבי התחנן בפניה שלא

תעשה את זה ולא תאשפז אותו בהסכמה

ש. זה היה 30 שנה לפני זה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

- 1 ת. כן. אבל אבי אמר לי שהוא נכנס לדיכאון נפשי ואין לו כל שמחת
- 2 חיים שנמצא בדיכאון קשה ויודעת שנטל תרופות. בדיעבד רואים
- 3 שזה נכון.
- 4 ש. את אומרת שהפעם הזאת שאת מתארת היתה לפני 30 ומשהו שנה
- 5 ת. הפעם ההיא לגבי האשפוז, אבל במשך השנים היה בדכאוניות
- 6 נפשיים קשים.
- 7 ש. לא הציעו לו להיבדק
- 8 ת. לא יודעת
- 9 ש. דר *** כתבה מפיך שמסרב להיבדק
- 10 ת. אמרתי שיסרב להיבדק בהסכמה כי ככה סברתי. כי אבי חושב
- 11 שהוא בסדר.
- 12 ש. מישחו ביקש ממנו אי פעם ב-20 שנה אחרונות ללכת לבדיקה?
- 13 לאשפוז? הצעת לו?
- 14 ת. לא הצעתי לאבי. אבל במצב הנפשי הקשה
- 15 ש. מאיפה זה בא?
- 16 ת. התנהגות לא נורמאלית שלו
- 17 ש. אחת התנאים לבדיקה כפויה זה שהוא סרב להיבדק זה המידע
- 18 שאת מסרת לד"ר איזיקס? זה שקרי?
- 19 ת. לא שיקרתי בכלל. אמרתי שלדעתי יסרב להיבדק בהסכמה תיצמד
- 20 לעובדות ותקריא את הדוא"ל שכתבתי לנתבעת 2
- 21 ש. אני מקריא מה אמרת.
- 22 ת. נכון. זה לדברי אמי
- 23 ש. לפני 30 ומשהו שנה
- 24 ת. כן
- 25 ש. אמרת לה שזה היה לפני 30 ומשהו שנה
- 26 ת. כן. אמרתי לה.
- 27 ש. אני אשאל אותה
- 28 ת. תשאל אותה. תקריא מה אמרתי לה. זה לא משנה התנהגות שלו
- 29 היתה מפחידה מבחינה נפשית איים לשים קץ לחייו העוזרת של
- 30 הנשיא אומרת... " (עמ' 42-43 לפרוטוקול).
- 31
- 32 89. דברים אלו, יחד עם דברי התובע עצמו כי לוקח תרופות פסיכיאטריות עד היום וכי חווה
- 33 דיכאון בעברו (ראו עמ' 4 ש' 29-33 ועמ' 5 ש' 21-31 ועמ' 6 ש' 1-5) ובחינת תיאור
- 34 ההתנהגויות הקיצוניות והלא נורמטיביות של התובע לפי כל תיאורי עדי הנתבעת 1
- 35 (המקובלים עלי במלואם), כל אלה מבססים את הרושם בקרב המתבונן כי לתובע הייתה
- 36 בעיה בשיפוט ובבוחן מציאות ויכול היה להתעורר במתבונן מן הצד חשד למצב פסיכוטי,

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

הכל כאשר ברקע עבר נפשי כפי שתיארה הבת (העולה בקנה אחד עם דבריו של התובע בעניין זה).

90. יש לציין כי גם במבט לאחור הדברים אוששו (לפחות חלקית) שכן באישור רפואי שהוגש ביום 30.9.2020 במסגרת ההליך שלפניי נמצא כי :

"בסיכום תיק רפואי קיימת אבחנה דיכאונית Depressive Disorder עם מועד התחלה בשנת 2001, כמו כן בין התרופות הפסיכאטריות שנטל המטופל בעבר Deprexan Clonex. כיום ברישום התרופות הפעילות : Clonex 2 mg, Cymbalta 120 mg. אלה תרופות נוגדות דיכאון וחרדה..." (ראו מכתבה של דר' טטיאנה זלוז'ין מנהלת מערך בריאות הנפש בכללית).

91. זאת ועוד, בכל הנוגע לפגיעה בשיפוט והכרת המציאות הובאו מטעם הבת מספר רב של עדויות מצד בני משפחה (הבן והחתן, בן הזוג של הבת), עוזרת משפטית של הבת המתארים אכן התנהגות ביזארית, לא נורמטיבית, משונה, בוטה, מתגרה ומתריסה מצד התובע (כאשר מטעם התובע לא הובאה ולו עדות אחת הסותרת את הדברים). עיון ובחינה של עדויות מטעם הבת מחזק את הרושם המצטבר בדבר התנהגות ביזארית, תוקפנית ולוקה בשיפוט.

92. כך למשל העידה העדה עוה"ד ע.ע. :

י"ש. כשאת מספרת בתצהיר שלך שהוא ביקר אותה בלשכה, מתי זה היה?

ת. לאחר פגרת הפסח של שנת 2017.

ש. זאת אומרת כל הנושא הזה התחיל ונגמר בשנת 2017?

ת. האירוע שהייתי עדה אליו התרחש בשנת 2017 לאחר פגרת פסח

ש. לאיזה אירוע?

ת. אירוע שהתובע הגיע ללשכה של השופטת, בא לבקר אותה, השופטת

קיבלה אותו בלשכה שלה, אני מניחה שהם ישבו ושוחחו שם

באיזשהו שלב דפקתי על דלתה וביקשתי ממנה הודעתי לה

שהצדדים באולם ממתינים לה, כעבור כמה דקות כאשר ראיתי

שלא נכנסת לאולם שוב נכנסתי לחדר וקראתי לה והוא סרב ללכת,

ובאיזשהו שלב כשהיא יצאה לכיוון האולם הוא התחיל לצעוק

במבואה, היה שם עוזר משפטי של השופט *** שאל מה הצעקות

האלה שיש במבואה, השופטת הלכה ללשכה, הוא המשיך לצעוק.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

עורך דין נוסף שעמד בחוץ גם שאל אותי מה הצעקות האלה, והוא
אמר שהוא הולך ללשכתו של הנשיא".

ובהמשך:

י"ת. עד אותו אירוע במהלך 2017 לא זוכרת. זוכרת שאחרי פסח הגיע 4 –

3 פעמים בשבוע לבית משפט לפני כן לא זוכרת שהגיע

ש. במשך כמה זמן?

ת. חודש ימים לאחר חזרה מהפגרה

ש. 12 פעמים?

ת. משהו כזה בערך

ש. היית נוכחת בכל הביקורים?

ת. אני עובדת כל יום בלשכה, אני פשוט זוכרת טלפונים שקיבלנו

מהלשכה מהמאבטחים שאומרים שאביה הגיע לבית משפט

ש. תקרית כמו שאמרת שהייתה, באותה פעם שהוזמנו המאבטחים זה

שוב קרה?

ת. זו הייתה הפעם היחידה שהוא נכנס ללשכה, אבל היו תקריות

לאחר מכן שרצה להיכנס ללשכת הנשיא, היה פעם שהגיע למדור

אזורי קיבלנו מהם טלפון, היו תקריות נוספות עם המאבטחים.

ש. את אומרת בתצהיר שלך שהתפלאת שלא מבקשת צו הרחקה נגדו.

ת. כן.

ש. זה עניין שעלה על הפרק?

ת. לא. לא עלה על הפרק אלא מה שקרה זה שפשוט מה שהכי זכור לי

מאותה תקופה זה המצוקה, אם אוכל להשתמש במילה הזאת,

שהייתה נמצאת בה. פשוט היה מגיע והיה מקים מהומה בבית

משפט וכל פעם קיבלנו טלפונים ללשכה ואני זוכרת חוסר אונים

שלה למול המצב אני שאלתי אותה למה לא מוציאה צו הרחקה

אמרה שזה אביה איך תוציא נגדו צו הרחקה. " (עמ' 50-51

לפרוטוקול).

93. בנוסף ואף זאת בדיעבד, גם הסבריו של התובע עצמו לשאלות בית המשפט מדוע הגיע

למקום עבודתה של הנתבעת כאשר לא הוזמן, מדוע ביקש להתלונן על הממונה עליה לא

היו ברורים וניכר כי לא הייתה לו (וגם כיום ספק אם יש לו) מודעות עד כמה מעשיו

מביכים ומביישים את הבת ב'מקרה הטוב' או עד כמה הוא מצליח (במודעות) להביך את

בתו 'במקרה הפחות טוב' (ראו בעמ' 16 לפרוטוקול ש' 7-8 וש' 22-33, עמ' 17 ש' 6-11 וש'

26-32, עמ' 24 ש' 14-20).

94. ועוד; לדברי התובע, גם מר פלמוני, בן זוגה של הבת (להלן: "החתן") פנה אליו בדוא"ל

בבקשה שיחדול מלהגיע לבית המשפט, עת ביקוריו מלחיצים את הבת, אולם גם בקשה זו

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

לא חלחלה לתודעתו של התובע, אשר העדיף לראות את האמת שלו והאמין כי הכל מתחיל ונגמר בפרנויה ובפחד של הבת בלבד (ראה עמ' 18 ש' 3-8). מדובר במוטיב שחזר לאורך כל עדותו. אולם ניכר כי לא הייתה לו באמת תובנה לתחושת הזולת והבת בפרט, וחוסר מודעות לרגשות האחר החש חוסר נוחות בנוכחתו ובמעשיו שאינם שגרתיים, מביכים, חוזרים על עצמם ואינם מובנים.

95. צירוף כל פרטי המידע הללו בדבר דיכאוניות הנתבע בעבר, נטילת טיפול תרופתי יחד עם תיאורי התנהגותו כלפי הבת ויתר בני המשפחה מביא אותי לכלל מסקנה כי התקיים התנאי הראשון בסעיף 16(1) לחוק טיפול בחולי נפש.

96. אמנם כן, "קל" יותר לבחון ולשפוט בדיעבד את התנהלות גורמי המקצוע. אך נראה לבית המשפט כי גם בזמן אמת כשמחברים ומצרפים את עברו של התובע כפי שהיה ידוע לבת (מצד אחד) יחד עם התנהגויות קיצון כפי שנחוו ותוארו על ידי מספר רב של גורמים (מצד שני) וגם הייתה לכך התייחסות בדיווח עצמו ועל כך גם מוסיפים איומי התובע **"מוריד את הכפפות מול כל המשפחה"** ומכתבו של שכנו כי נשמעו איומים אובדניים ויש הרעה במצבו הנפשי (מצד שלישי) – כל אלה בהחלט יכולים היו לבסס בקרבה של הבת (ובעקבותיה בקרב סגנית הפסיכיאטר המחוזי) את החשד ואף את אותן 'ראיות לכאורה' שהתובע סובל מהפרעה נפשית שכתוצאה ממנה נפגם בוחן המציאות וכושר השיפוט.

בחינת התנאי השני – סיכון מיידי לחיי התובע או זולתו:

97. לעומת זאת, בבואי לבחון את התנאי השני ואת מידת הסיכון המיידי שנשקף לחייו של התובע או לזולתו **לא שוכנעתי** כי הייתה אינדיקציה לקיומה של סכנה ממשית לחייו של התובע **בטווח המיידי** כפי דרישת החוק, אשר יש בה להצדיק את מתן הוראת הבדיקה. סבורני כי לא היו ראיות מספקות אף לא ברמה של ראיות לכאורה לסכנה מיידי לחייו של התובע או זולתו.

98. כפי שקבעתי בסעיף 47 לעיל, יש לפרש את הביטוי "סכנה מיידי" באופן דווקני, כאשר אמור להיות חשד לסכנה ברורה ומוחשית לחייו של התובע על מנת שהתנאי השני יתקיים, ולא כך במקרה זה.

99. אנו למדים כי שבוע קודם לאירוע (ביום 2.6.17) נתקבלה אצל החתן הודעת דוא"ל משכנו של התובע (אשר עובד עם החתן בחברת ***), בו דיווח כי מצבו של התובע לא טוב ויש לו מחשבות אובדניות ולדבריו הוא זקוק לעזרה ויש ליצור עימו קשר. כעבור מספר דקות נשלח דוא"ל נוסף, קצר יותר, בו צוין כי התובע זקוק לעזרה מיידי ומצבו רע. ובסוף הדוא"ל צוין **"צור קשר איתו"**. המחשבות האובדניות לא פורטו.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

100. התברר כי הודעות הדוא"ל נשלחו ביום שישי אך נקראו רק ביום ראשון שלאחריו. עם זאת, החתן לא עשה דבר עם המידע שהגיע אליו ובחר (לפי עדותו ועדות הבת) לעדכן את הבת רק בנסיעה משותפת ל*** שהתקיימה כעבור כחמישה ימים. מעדות הבת והחתן בהקשר זה עולה שהחתן לא "נבהל" מחומרת הסיכון הנשקף לתובע ואף לא ראה לנכון לשתף את אשתו בהודעת הדוא"ל שקיבל בזמן אמת.

101. בעדותו נשאל החתן על אותן הודעות דוא"ל מהשכן ועומת עם העובדה כי לא עשה עימם דבר אלא לאחר כשבוע. מתשובותיו ניתן היה להתרשם כי הוא עצמו לא חשב כי מדובר באיומיים ממשיים וכך לדבריו:

י"ש. מאז שאתה ראית את המיילים האלה ועד שסיפרת ל*** עבר שבוע
ת. חמישה ימים
ש. חמישה ימים לא הזכרת את זה?
ת. לא.
ש. הבנאדם הולך להתאבד עוד שנייה, השכן שלו מתאר את זה כמצב נורא ולא עובר לך בראש, לעשות משהו להזמין אמבולנס, רופא, להתקשר לנכד שלי?
ת. אני מכיר את התובע 15 שנה, במשך השנים התובע נהג כמו סחטן רגשי תמיד שלא קיבל משהו שרצה להיפגש עם הילדים ולא היה מסתדר לאחד הילדים היה אומר להם שלסבא שלהם אין הרבה זמן לחיות והזמן קצוב, הוא ניסה לעבוד על הרגש אז הנחתי שהוא שוב עושה את זה. " (ההדגשה שלי א.ז. וראו בעמ' 77 ש' 14-5)

102. בהמשך עדותו אמר החתן כי לא התייחס למידע שקיבל ברצינות כי סבר שהתובע מתנהג באופן מניפולטיבי (עמ' 77 ש' 36-31). ולכך יש להוסיף, כי החתן העיד כי לא שמע את התובע מעולם מתבטא בהתבטאויות אובדניות (עמ' 81 ש' 8-4) וכך גם הבת (ראה עמ' 43 ש' 29-19).

103. יודגש כי לא בכדי הובאה המסכת העובדתית לעיל בנוגע להתנהלותו של החתן, היות והדיווח בדוא"ל משתלב היטב עם הלך רוחו הנ"ל, השולל לכאורה קיומו של אותו סיכון מיידי נדרש.

104. התנהלותו של החתן לאחר קבלת המידע אודות מצבו של התובע, עת לא עשה דבר בנדון, עד לעדכון הבת רק כעבור 5 ימים, כאשר הוא עצמו טוען שמכיר אותו היטב ויודע שמדובר ככל הנראה בסחטנות רגשית, שונה מהותית מעמדת וטענת אשתו (הבת) כי היא ראתה סיכון מיידי לחיי אביה. אלא שבני זוג יכולים לראות באופן שונה ואף קיצוני מידת הסיכון הנשקפת מאמירות אובדניות של קרוב משפחתם. זאת ועוד, הבת מכירה טוב יותר מכולם את אביה וחוותה עימו חוויות ילדות (ובגרות) קשות (עמ' 40 ש' 4). כשהיא

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

מחברת את כל ההתנהגויות של אביה, איומיו כלפיה בטלפון וקבלת ידיעה מצד ג' אובייקטיבי (שכן) שהוא במצב נפשי לא טוב ומשמיע איומים אובדניים כמו גם אותנטיות דבריה של הבת גורמים לי לקבל את עמדתה כי אכן חששה לחיי אביה לאור הסלמה בהתנהגותו (עמ' 38 שורה 6) והיא פעלה מתוך דאגה לו (עמ' 31 שורות 26-28, עמ' 40 שורה 29). זאת להבדיל מהחתן שלא התרגש מאיומי התובע, הבת דווקא פעלה ופנתה במידי (לאחר שיחה טלפונית עם מכר שלה שהוא פסיכיאטר מחוזי בגמלאות), אל סגנית הפסיכיאטר המחוזי, זאת כיוון שדאגה למצבו הנפשי של אביה (עמ' 40 ש' 20) וניכר כי הייתה נסערת בשל כך (אף לפי עדות בעלה).

105. ועדיין, מתוך הדיווח לא עלתה אותה סכנה **מיידי** נדרשת ומידת הסיכון למעשה לא הובהרה עד תום שכן כך נכתב בדוא"ל בהקשר זה : **"אבי... מתנהג בתקופה האחרונה באופן המעלה חשד ממשי לכך שישכן את עצמו ואחרים... כך למשל או איים בפניי שכנו כי הוא מתכוון לשים קץ לחייו. השכן פנה אל בעלי והביע חשש לחייו של אבי מפאת מצבו הנפשי..."**.

106. סבורני כי על הבת היה לציין במפורש בהודעת הדוא"ל לסגנית הפסיכיאטר המחוזי כי כאשר התובע "איים בפני שכנו כי הוא מתכוון לשים קץ לחייו", הדבר התרחש **שבוע** קודם הדיווח ולא להותיר הדברים כך ללא ביטוי זמן מדויק. יש הבדל בין תיאור איום אובדני שארע לפני כמה שעות או יממה לבין מקרה שבו ידוע על איום לפני שבוע.

107. כמו כן, מעדותה של סגנית הפסיכיאטר המחוזי בעניין זה הובן כי היא סברה שהתובע איים לשים קץ לחייו **יום קודם לכן או סביב אותו יום** (וראו עמ' 99 ש' 29-35 ושוב בעמ' 100 שורה 34 לפרוטוקול). אלא שכאמור, בדיווח הבת ובתרושומת שערך הנתבעת 2 בכתב ידה בעקבות השיחה הטלפונית עמה **לא צוין המועד בו הושמעו האיומים האובדניים** מצד התובע, כך שלא ברור מה מקור המידע עליו הסתמכה סגנית הפסיכיאטר המחוזי בהגיעה למסקנה זו בדבר קיום האיום האובדני סמוך מאוד לדיווח.

108. בהמשך עדותה נשאלה הנתבעת 2 שוב בעניין זה והשיבה :

" ש. בהתייחס לנסיונות אובדניים שהיו לו, אומרת לך הנתבעת 1 ששמעה מבעלה ששמע משכן לפני איקס זמן, על זה שהוא רוצה לשלוח יד בנפשו. זה ראיות לכאורה?
ת. לא. אומרת לי כמו שאמרת השופטת **סביב אותו יום השכן מסר מידע לבעלה שהוא רוצה לשים קץ לחייו** אני מאמינה שהיא יודעת את המשמעות של מה זה אומר לגבי אביה שהיא מכירה אותו ואם יש חשד כזה היא לא סתם תגיד אותו ולא היתה אומרת אם לא היתה סומכת על השכן או על בעלה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

- ש. את סומכת על בעלה ועל השכן גם
ת. סומכת על מה שאמרה ל"י (ראו בעמ' 100 ש' 32-35 ועמ' 101 שורות 1-4).
109. נדמה כי הנתבעת 2 טעתה לחשוב שמדובר באיום אובדני שנאמר סמוך למועד האירוע וניכר מעדותה כי אילו הייתה יודעת שמדובר באיומים שנמסרו לפני כשבוע, לא בטוח שהיה נקבע כי קיים סיכון מיידי. לא ברור על אילו ראיות לכאורה הסתמכה הנתבעת 2, זאת מעבר לדיווח הבת עליו הסתמכה באופן עיוור ואין בכך די.
110. הנתבעת 2 לא עשתה פעולה כלשהי על מנת לוודא או לבחון את רמת הסיכון מצד התובע ואת מידת הדחיפות של הבקשה. היא למעשה הסתפקה במידע אמין לשיטתה, אך בכך חטאה להוראות החוק, שכן לא הונחה בפניה אינדיקציה כלשהי לסיכון מיידי או ממשי או לפחות כזה שיצדיק את הוראת הבדיקה הכפויה תוך שלילת חירות התובע (יושם אל לב כי גם התיאור בהוראת האישפוז אינו מצביע ולו ברמז על סכנה מיידיית לחייו של התובע או לזולתו, שכן כל המתואר מתייחס למצבים שאינם מגלים סיכון בטווח זמן מיידי).
111. סבורני כי דווקא התנאי השני בסעיף 6 לחוק טיפול בחולי נפש דורש מהפסיכיאטר המחוזי או מקבל ההחלטות אחר, לנקוט בפעולה או להתבסס על מידע קונקרטי נוסף (זולת דיווח בן משפחה) שיהיה בו להעיד על סכנה מיידיית ולבסס ראיות לכאורה לסכנה כזו וכאן הדבר לא נעשה.
112. הנתבעת 2 הוסיפה ואמרה לשם הדוגמא, כי בדרך כלל מתקבל מידע משוטר שנמצא בזירה ואז מכוונת אותו מה לשאול (ראו עמ' 101 ש' 8-9). אגב בחינה של הנחיות מרכזים לבריאות הנפש המנחות את הציבור כיצד לנהוג במקרה של פניה לאשפוז או בדיקה כפויה מצביעה אף היא על הפניית הציבור לרופא המשפחה, למשטרה, לעו"ס ולא לפנייה במישרין לפסיכיאטר המחוזי. גם אם במקרה זה הדברים קרו ההפך (דיווח מבן משפחה במישרין לפסיכיאטר המחוזי ולא למשטרה או לעו"ס), לא ברור מדוע לא ניתן היה להזעיק ניידת משטרה לביתו של התובע לבחינה מקדימה של אותו סיכון בהנחיית סגנית הפסיכיאטר המחוזי וזה בבחינת הצעד הפחות דרסטי (ייאמר כי גם אם אין זה מתפקידו של הפסיכיאטר המחוזי, הרי שהיה בידה של הנתבעת 2 להסביר לבת מהו הנוהל הראוי במקרים אלו, שכן מחויבותיה היא קודם כל לתנאי החוק, ועליה לקיימו כלשונו ללא כחל וסרק או שיקולים זרים). לא ברור לי מדוע לא נעשתה פנייה מיידיית לאותו שכן של התובע שלכאורה כתב את הודעת הדוא"ל כדי לברר פרטים נוספים אודות הסיכון המיידי הנשקף לכאורה לחיי התובע. הרי פרטיו היו ידועים ויש להניח שהיה משתף פעולה ומוסר

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

פרטים נוספים או מדוייקים יותר אודות מצבו הנפשי של התובע ובפרט לעניין איומיו
הנטענים.

113. הנתבעת 2 חזרה והדגישה כי המידע התקבל "משופטת" מכהנת אשר מסרה מידע אמין
ומפורט לגבי מעשי התובע, אולם למעשה, עת הסתפקה רק בכך שגתה (בעדותה טענה
הנתבעת 2 כי הועלה מצד הבת חשש לבני משפחתה (עמ' 101 ש' 25-26), אך מדובר
באמירה בודדת שלא נמצא לה תימוכין בראיות). איני יכול לקבל את ההסתמכות
"העיוורת" והמוחלטת של סגנית הפסיכאטר המחוזי על דברי הבת, יהא מעמדה
ותפקידה אשר יהיה.

114. אציין כי את כל האמור אני קובע הגם שמקובלים עליי דברי הנתבעת 2 לפיהם אין זמן
לעשות מחקרים ובירורים מקיפים כאשר מתקבלת פנייה או דיווח שכזה (ראו עמ' 106 ש'
10-3), אולם היה ניתן כאמור לבצע מספר פעולות מידידות פשוטות על מנת שההחלטה
תהלוס את תנאי הסעיף והנתבעת 2 נמנעה מלעשותן (ככל הנראה בשל הסתמכות על
מקור מידע) ובכך התרשלה. גם שעה שהיה מדובר בדיווח בן משפחה (דיווח שנתפס אמין
ביותר), היה מקום וביתר שאת לערוך בחינה מעמיקה יותר של התלונה ומידת הסיכון
המידי (תוך התייחסות למועד בו הושמע האיום האובדני המהווה אינדיקציה או סממן
למידת הסיכון) אך נראה כי לא ניתן לכך משקל.

115. באשר למידת הדחיפות וסכנת החיים העיד ד"ר *** (הפסיכיאטר המחוזי) וכך לדבריו :

י"ש. אתה חוקר את המתלוננת.
ת. כן. במקרה של דחיפות אני מדבר על מקרים של סכנת חיים של
דחיפות
ש. ממה הבנת שיש פה סכנת חיים
ת. מאמירות שהתובע אמר לאנשים בסביבתו על אמירות אובדניות
ואמירות תוקפניות.
ש. אתה יודע שאמר את זה עשרה ימים לפני התלונה.
ת. זה אני לא נכנס לזה. זה המידע שקיבלתי שהבנאדם מסר לסובבים
שונים מידע שהוא הולך לשים קץ לחיים שיש כוונות אובדניות."

ובהמשך נשאל והשיב :

י"ש. הטענה למחשבות אובדניות היו הרבה לפני מהזמן שהיא הודיעה.
ת. עשרה ימים או יומיים או חצי שעה זה לא העניין של אובדנות
והסיכון הוא דבר נזיל, אני כפסיכיאטר ואף אחד מהקולגה שלי לא
עברנו הכשרה להערכת סיכון לא יכול לדעת ולנבא ואין לי כלי

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

מיוחד שאני יכול לנבא סיכון מתי האדם מאיים להתאבד או מתי
הוא הולך לבצע..."

116. אכן צודק ד"ר *** כי היכולות מוגבלות להעריך את רמת הסיכון האובדני אולם דווקא בשל אותן מגבלות הרי שבנסיבות של בדיקה כפויה דחופה או אשפוז כפוי, יש להעמיק בבחינה של מידת הסיכון הנשקפת לתובע או לזולת ולבחון הדברים בדקדקנות בהיבט זה. ברור לי שאילו היה ידוע בוודאות לנתבעת 2 שמדובר איום אובדני שאינו טרי אלא מלפני שבוע, ייתכן והייתה שוקלת אחרת את צעדיה.

117. יפים לעניין זה הדברים שנפסקו בע"ש 2372/99 לעיל לאמור:

"לכל דרך ולכל אמצעי נקבעו תנאים שונים. שומה על כל מי שקשור בהפעלת החוק (החוק לטיפול בחולי נפש- הוספה שלי א.ז.) להקפיד הקפדה יתרה על מילוי התנאים, יהא הוא הפסיכיאטר המחוזי, וועדה פסיכיאטרית או בית המשפט"....
".... אין מדובר בצמצוחי לשון בלבד, אלא בחובה לקיים את לשון החוק כלשונו, על כל דקדוקיו, כדי להבטיח שאכן זכויותיו של החולה יקוימו. כבר נאמר לא אחת, כי אשפוז כפוי הוא אחת מן הצורות החמורות ביותר לשלילת חירותו של אדם, ועל כן הטיל המחוקק מגבלות רבות על סמכותו הרחבה של הפסיכיאטר המחוזי..."

118. הקפדה יתרה חייבת להיות גם ביחס לשאלת המיידיות של סיכון החיים מצד החולה/האדם שלגביו הוגש דיווח לפסיכיאטר המחוזי. כאשר האיום אינו מידי אלא בן שבוע, עולה ספק רב אם הדבר יכול להיכנס לגדר הוראת סעיף 6(א)(2) לחוק לטיפול בחולי נפש.

119. נראה אם כן, כי המידע התקבל באופן מוחלט כאמת צרופה (או לכל הפחות כראיה לכאורה לאמת צרופה) ומבלי לבחון לעומק מידת הסיכון ודחיפותו, על אף שניתן היה לעשות כן. טול למשל פניה של הפסיכיאטר המחוזי לחתן שכלל לא סבר שיש חשש לחיי התובע למקרא הדוא"ל מחברו. טול למשל פניה אפשרית בטלפון לאותו שכן שכתב את הודעת הדוא"ל כדי לעמוד מקרב על נסיבותיה ונסיבות כתיבתה. טול אפשרות של הזמנת ניידת לבית התובע כאשר סגנית הפסיכיאטר מנחה את השוטר כיצד לפעול ומה לשאול או הנחיית הבת לפעול באופן הזה. כל אלה ניתן היה לעשות ולא נעשו.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

120. כאשר הפסיכיאטר המחוזי וסגניתו מודים כי למעשה הם נעדרים כלים להערכת מסוכנות, לא ברור לאור מצוות הפסיקה בדבר ראיות לקיומו של סיכון מוחשי ומיידי, כיצד יכולים היו להסתפק בדיווח אחד של משפחה, המסתמך על דיווח מכלי שלישי שאף הוא נמסר 7 ימים קודם לכן (הגם שמועד האיום לא היה ידוע בזמן אמת). אני בספק אם דיווח אודות איום אובדני שאינו סמוך למועד הדיווח הוא שווה משקל לאיום הנאמר בסמוך לו. בטוחני שדיווח אודות אמירות אובדניות שנה, או חודש לפני הדיווח לא היו עומדים בתנאי הסיכון המיידי. מדוע איום לפני שבוע אמור לעמוד בתנאי זה? האם הדבר לא היה אמור לגרום למקבלי ההחלטות לנקוט בהוראה בדיקה פוגענית פחות כגון "בדיקה כפויה לא דחופה"?

121. אף טענת הבת בדבר איום התובע 'להוריד את הכפפות מול בני המשפחה' לא יכול לבסס טעמי סיכון מיידי לחייו של התובע (להבדיל מסיכון 'אחר'). אמירה זו קשה ככל שתהיה אינה מגבירה את הרושם לסיכון אובדני מיידי או לפחות כזה שיביא למתן הוראה על בדיקה כפויה תוך שלילת חירותו של אדם. גם אם מדובר באדם קשה ונוקשה, שהתנהגותו מחפירה ומביכה את בני משפחתו, גם אם הוא עלול לפנות לממונים של בני משפחתו במקומות העבודה ו/או לפעול כנגדם ו/או להגיע למקומות העבודה ואף לחולל מהומות, יש מרחק בין התנהגות שכזו לבין התנהגות מסכנת חיים לעצמו או לאחרים.

122. סבורני כי דווקא לפסיכיאטר המחוזי אמורים להיות הניסיון והידע הנדרשים כדי לאבחן מקרה אחד ממשנהו ועליו להבחין מהו מצבו מסוכן ודחוף המצדיק הוראת בדיקה כפויה ודחופה לעומת בדיקה כפויה שאינה דחופה. נראה אם כן כי בנסיבות אלו, ההישענות על מקור המידע (הבודד) וייחוס אמינות מוחלטת לכל האמור בו, הכריעה את הכף באשר להחלטה הסופית שנתקבלה. מצאתי כי רמת הסיכון לא נבדקה אפילו ברמה הבסיסית, לא בשיחה עם הבת, לא עם החתן ולא עם עם השכן שמסר את המידע ובכך יש פגם בהליך איסוף הראיות לכאורה (יובהר כי אין ציפייה כי תיערך חקירה או מסע בילוש בנקודה זו, אלא לפחות בחינה נקודתית של תנאי זה באופן שאינו מכביד תוך עמידה מינימלית בתנאי החוק).

123. משזו מסקנתי בנקודה זו והואיל ומדובר בתנאים מצטברים בסעיף 6 לחוק לטיפול בחולי נפש, הרי שכבר ניתן לקבוע כי לא קוימו הוראותיו, אולם ועל מנת שהדיון לא ימצא חסר אתיחס גם לתנאי השלישי אשר אקדים ואומר כי גם הוא אינו מתקיים.

התנאי השלישי – סירוב לביצוע בדיקה פסיכיאטרית

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

124. אם בעניין הסיכון המידי היו ספקות לעניין קיומו המטים את הכף לעבר קביעה כי לא התקיים, הרי שבבחינת התנאי השלישי, יש בטחון מלא שהוא לא מולא. התנאי שבסעיף 6(א)(3) לחוק טיפול בחולי נפש דורש ראייה לכאורה שהתובע סירב להיבדק בבדיקה פסיכיאטרית.

125. בהקשר זה קיימות ראיות ברורות שלא הוצע כלל לתובע להיבדק בבדיקה פסיכיאטרית בסמוך להוראת הבדיקה ומדובר בהנחה של הבת כי אביה היה מסרב להיבדק באם יוצע לו. אך אין חולק כי לא הוצע לו כלל להיבדק בבדיקה פסיכיאטרית סמוך להוראת הבדיקה או בעשור האחרון ולכן ברור לי לחלוטין שתנאי זה אינו מתקיים בנסיבות העניין.

126. גם מעדות הבת לא עלה כי הציעה לו להיבדק בבדיקה פסיכיאטרית וכך לדבריה:

י"ש. דר *** כתבה מפיך שמסרב להיבדק
ת. אמרתי שסירב להיבדק בהסכמה כי ככה סברתי. כי אבי חושב
שהוא בסדר.
ש. מישחו ביקש ממנו אי פעם ב-20 שנה אחרונות ללכת לבדיקה?
לאשפוז? הצעת לו?
ת. לא הצעתי לאבי. אבל במצב הנפשי הקשה" (עמ' 42 ש' 19-22).

127. אין חולק כי גם רופאת משפחה של התובע לא הציעה לו זאת וגם לא אף רופא פסיכיאטר אחר.

128. הבת עמדה על כך כי מסרה שהאב יסרב להיבדק וכך גם עולה מהדוא"ל ששלחה לנתבעת 2. אלא שגם כאן לא ברור על מה הסתמכה הנתבעת 2 בבחינת ראיות לכאורה לכך שהתובע סירב לבדיקה ע"י פסיכיאטר וכך גם לא מובן על בסיס איזו ראייה קונקרטית, נקבע בהוראת האשפוז "העדר שיתוף פעולה" מצד התובע.

129. כאמור, על הסירוב לביצוע בדיקה פסיכיאטרית להיות בגדר עובדה ידועה המתקיימת סמוך להוראת הבדיקה הכפויה הדחופה. סירוב ערטילאי לבדיקה פסיכיאטרית, סברת בני משפחה, או ידיעה על סירוב מלפני 30 שנים לבדיקה שכזו אינו יכול לעמוד בתנאי סעיף 6(א)(3) לחוק טיפול בחולי נפש.

130. עיון בפסיקה מלמד היטב כיצד הסירוב חייב להיות מפורש ביחס להזמנה לביצוע בדיקה פסיכיאטרית. בע"ש (מחוזי תל אביב) 2372/99 פלונית נ' היועמ"ש (נבו, 18/10/1999) קבעה השופטת סביונה רוטלוי כי מאחר וסירוב להיבדק בידי פסיכיאטר הוא אחד משלושת התנאים המצטברים יש לפרשו פירוש שיפגע פחות בכבוד האדם ומצד שני

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

יאפשר למלא תכלית החוק שנועד לטפל בחולי נפש וגם להגן על החברה מפניהם. באותו מקרה רופא משפחה ניסה לבדוק חולה בביתה ולהציע לה להיבדק בידי פסיכיאטר ונתקל בסירובה התקף ובחוסר שיתוף פעולה (סירבה לפתוח את הדלת). לכן הרופא המליץ על טיפול פסיכיאטרי דחוף (כשידוע שלאותה חולה עבר פסיכיאטרי). כיוון שרופא המשפחה לא היה פסיכיאטר נקבע כי סירוב להיבדק על ידו איננו בגדר סירוב לבדיקה פסיכיאטרית. צריכה להיות ראייה לכך שאדם יוזמן לבדיקה פסיכיאטרית על ידי פסיכיאטר כדי שתנאי זה יתממש. החוק אינו מקנה לבני משפחה סמכות להזמין בעצמם או באמצעות שליחיהם את החולה לבדיקה פסיכיאטרית. על כן באותו מקרה סירב לפתוח הדלת לרופא המשפחה לא קיים את תנאי סעיף 6(א)(3) לחוק טיפול בחולי נפש. עוד נקבע כי סירוב שכזה חייב להינתן לפסיכיאטר באופן אישי וישיר. יש להוכיח קיומה של הזמנה לביצוע בדיקה ואז סירוב בין מילולי ובין בהתנהגות בדרך של הימנעות מלהגיע לבדיקה יכול למלא תנאי הסעיף.

131. במקרה שלפניי, התנאי האמור לא יכול היה להתקיים שכן איש (לא הבת, לא רופאת משפחה, לא פסיכיאטר) לא הזמין את התובע להיבדק בבדיקה פסיכיאטרית.

132. בעדותה נשאלה הנתבעת 2 והעידה בהקשר זה כך:

י"ש. לגבי הנושא של הסירוב להתאשפז, אמרה לך מתי זה היה?

ת. אני יודעת שזה נאמר אינספור פעמים רבות.

ש. זה היה בסמוך

ת. וגם בסמוך לאותו מועד

ש. זה מה שאמרה לך?

ת. כן. אולי בעלה או השכן אבל בסמוך לאותו מועד. של אמירה

אובדנית.

ש. בסמוך לאותו מועד? לא שואל על אמירות אובדניות אלא על סירוב

לאשפוז

ת. בסמוך לאותו מועד אמרה לי שהוא סרב להתאשפז. כשאני שואלת

שאלות מכוונות אם יש עילה להוצאת הוראת בדיקה אני מדברת על

הנושא הזה

ש. ואם אמרה לך שהיה מקרה כזה לפני 30 שנה. זה היה משנה משהו?

ת. ככה מתייחסים למה שקורה עכשיו. מה שקרה לפני 30 שנה זה

חשוב אם יש מצבים דכאוניים או סיכון שחוזר על עצמו וידוע גורמי

סיכון זה מה שקרה בעבר.

ש. בהנחה שאת יודעת שהפעם הזאת שהוא סרב להתאשפז היה לפני

30 שנה לא עומדת בתנאי 3.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

1 ת. לא. אבל נאמר שאין ספור פעמים הרב הפעמים הוצע לו גם סביב

2 אותה תקופה

3 ש. הבעיה שזה לא נכון. למרות שהיא שופטת מכהנת

4 ת. זה אתה אומר לי. " (עמ' 102 ש' 23-7).

5
6 133. נראה כי הנתבעת 2 טעתה בפירוש הדברים, היות שלא נאמר לה באופן ברור כי התובע
7 סירב לאשפוזים סמוך לדיווח או האם בכלל הוצעה לו בדיקה והוא סירב. עיון בדיווח
8 מעלה כי לא נאמר בו דבר על בקשה לאשפוז או לבדיקה פסיכיאטרית מהעת האחרונה
9 שהוצעה לתובע. מעדות הפסיכיאטרים שלפניי לא עולה כי נעשתה בדיקה וחקירה מול
10 הבת לענין הצעת ביצוע בדיקה פסיכיאטרית לתובע.

11
12 134. באשר לסירוב להיבדק העיד גם הפסיכיאטר המחוזי ולדבריו:

13
14 י"ש. מה התנאי השלישי

15 ת. סירוב הבנאדם להיבדק.

16 ש. בדקת אם הוא סרב?

17 ת. הסירוב זה כל תנאי, אני חייב לעצור ..

18 ש. תענה לשאלה.

19 ת. העניין נבחן. נמסר על ידי הפונה שהבנאדם לא הולך להיבדק לא

20 משתף פעולה קיבלנו את זה.

21 ש. היא אמרה שלא יסכים להיבדק

22 ת. כן.

23 ש. בדקתם בעבר.

24 ת. לא. לא בדקנו בעבר זה זמן אמת."

25
26 135. ניכר גם מדברי הפסיכיאטר כי הוא וסגניתו הסתמכו על דברי ההשערה של הבת וזאת
27 מבלי לערוך בדיקה ולו מינימלית באשר למידע שנמסר. בכך יש משום מחדל ולא פחות
28 מכך.

29
30 136. אני קובע כי אין בנמצא כל אמירה, ראיה וטענה לכך שהוצע מפורשות לתובע לעבור
31 בדיקה פסיכיאטרית בסמוך להוראת הבדיקה והוא סירב לכך. לא כל שכן לא הייתה
32 הצעה שכזו מצד רופאת משפחה או פסיכיאטר בקהילה (כפי דרישת הלכת פלוני). כל שיש
33 לפנינו הוא סברתה (שייתכן שהייתה נכונה) של הבת כי אביה יסרב לבדיקה
34 פסיכיאטרית. בסברה לבד אין די כדי לעמוד בתנאי סעיף החוק.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

137. וראינו כי אף אם הדבר היה נכון מבחינת קיום ראיה לכאורה לסירוב התובע לבצע בדיקה שכזו, הרי שנדרשת הייתה הוכחה להזמנת התובע לבדיקה פסיכיאטרית וכזו אין כי לא הייתה.

138. הנה כי כן, המידע בהקשר זה היה חסר ולא היה בו כדי ליצור תשתית מספקת להוצאת הצו. הפסיכיאטרים לא יכולים היו להסתמך על דיווח הבת כדי לקבוע היעדר שיתוף פעולה וסירוב לבדיקה ללא שיש עיגון בראיות לקיומה של הזמנה לבדיקה פסיכיאטרית. דיווח הבת, אינו עונה לכשעצמו על הנדרש לצורך קיום התנאי השלישי בסעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש. העובדה שלא נעשתה בדיקה מעמיקה בהקשר זה ולא נשקל לפנות באמצעות רופאת משפחה או פסיכיאטר בקהילה אל התובע להציע לו לבצע בדיקה כאמור בטרם הוצאה הוראת הבדיקה אינה יכולה להתקבל הגם שמובנים לי אילוצי הפסיכיאטר המחוזי וסגניתו והגם שמדובר ביום שישי בערב והדיווח נשמע דחוף.

סיכום ביניים:

139. מתוך עדות הנתבעת 2 מסתמן כי היא סברה או שיערה כי הדיווחים האובדניים והסירוב לבדיקה ארעו ממש בסמוך לדיווח ויתכן כי הנחה שגויה זו, היא אשר הנחתה אותה בהוצאת הצו ובדיעבד התברר כי לא כך היה. בדיקה מקיפה יותר או שאלת שאלות רלוונטיות יכלה בוודאי לנסוך אור בראי דרישות החוק כאמור בהלכת פלוני.

140. מכל העדויות עולה כי לא הוצעה לתובע בדיקה פסיכיאטרית אלא מדובר היה בסברה של הבת בלבד עליה הסתמכה סגנית הפסיכיאטר המחוזי.

141. מקרה זה שלפניי אך ממחיש את חשיבות הדברים שנאמרו בהלכת פלוני: הסתמכות על מקור מידע אחד ובפרט כאשר מדובר בן משפחה לצורך העניין, אינו מספק ואינו יכול לעמוד בתנאי של ראיות לכאורה ומהפסיכיאטר המחוזי נדרשת בדיקה דקדקנית ומחמירה יותר חרף מגבלות הזמן ומגבלת חוסר המידע, ללא קשר מיהו הגורם המדווח או מבקש את הבדיקה.

142. הערכים של חירות וכבוד האדם מצד אחד והגנה על האדם והחברה מפני במקרי קיצון מצד שני מתנגשים. חוק טיפול בחולי נפש ביקש לערוך נקודת איזון בין הערכים האמורים בסיטואציות בהן נשקף סיכון מיידי לאדם או לחברה מצד אדם עם הפרעה נפשית ששיפוטו פגום והוא מסרב לבצע בדיקה פסיכיאטרית. את שהחוק ביקש לערוך באופן כללי אמור בית המשפט לבצע באורח פרטני בכל מקרה ומקרה שבו עולה טענה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

שתנאי החוק לא קויימו. זאת אמור בית המשפט לעשות תוך הקפדה על מילוי כל אחד
מתנאי המצטברים של חוק טיפול בחולי נפש. כך נעשה לעיל.
143. במצב דברים זה אני קובע כי לא התקיימו התנאים המצטברים בסעיף 6(א) לחוק טיפול
בחולי נפש ומכאן הרי שנפל פגם במתן הוראת הבדיקה והיא פסולה.

אחריותו בנוזקין של הנתבעות 2-3 :

עולת הפרת חובה חקוקה :

144. הפסיקה קבעה פעמים מספר כי מקום שהופרו הוראות חוק טיפול בחולי נפש ונגרם בשל
כך אשפוז כפוי, הדבר מהווה הפרת חובת חקוקה, כאשר החובה היא תנאי סעיף 6
לחוק טיפולי בחולי נפש (ראו: ע"א 7476/09 פלוני נ' מדינת ישראל, (נבו 22/8/2012),
ע"א 558/84 כרמלי נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(3) 757, 759 (1987)).

145. לאור האמור ונוכח קביעותיי לעיל, יש לקבוע כי הנתבעות 2-3 ביצעו כלפי התובע עוולה
של הפרת חובה חקוקה.

146. לפיכך, מקום שהוראת הבדיקה הכפויה הדחופה לא ניתנה כדין מתקיים גם התנאי, כי
הנוזק שנגרם על-ידי ההפרה הוא אותו נזק מהסוג שאליו התכוון החיקוק, הוא הנזק של
כליאה שלא כדין בין כותלי בית-חולים. משנמצא, שהחיקוק נועד לטובתו או להגנתו של
פלוני, חזקה היא, כי הפרת החובה המוטלת בחיקוק מקנה לו זכות תביעה בנוזקין, אלא
אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו. וכבר נפסק כי הפרת הוראות
חוק טיפולי בחולי נפש מתאים לשמש בעולת הפרת חובה חקוקה (ראו שוב בע"א 558/84
מזל כרמלי נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(3) 757 (1987)).

רשלנות הנתבעות 2-3 :

147. כמו כן, שעה שהנתבעת 2 התרשלה במתן הצו לבדיקה הכפויה עת לא בדקה, בין היתר,
את המידע שנמסר לה בהתאם לתנאי סעיף 6(א) לחוק טיפול בחולי נפש, הרי שהיא
נושאת באחריות כלפי התובע בשל רשלנותה וכך גם הנתבעת 3 האחראית באחריות
שילוחית על מעשיה של הנתבעת 2 (בכך הודתה בכתב הגנתה).

148. אחריות המדינה נבחנת על פי הוראות סעיפים 35-36 לפקודת הנוזקין (נוסח חדש) (להלן: "**פקודת הנוזקין**") שעניינם רשלנות וחובת זהירות. הטלת אחריות על הנתבעות 2-3
תלויה איפוא בהוכחת התגבשותם של יסודות עולת הרשלנות: חובת זהירות, התרשלנות

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

1 ונוק שנגרם בגינה (ראו בע"א 243/83 עיריית ירושלים נ' אלי גורדון, פ"ד לט(1) 113
2 (1983) (להלן "עניין גורדון"), פסקה 15 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) ברק)). אין
3 חולק כי בהפעילה את חובותיה הסטטוטוריות, חייבת סגנית הפסיכיאטר המחוזי, בחובת
4 זהירות מושגית וקונקרטית כלפי מי שהוגש כנגדו דיווח ובקשה לנקוט בהליך בדיקה
5 פסיכיאטרית כפוייה ודחופה מכוח הוראות סעיף 6 לחוק טיפולי בחולי נפש.

6
7 149. היה עליה לעשות שימוש זהיר ביותר בסמכותה ולהשתמש בכוחותיה במימונות
8 ובסבירות ולנקוט אמצעי זהירות המתחייבים בנסיבות המקרה כפי שאדם סביר היה
9 נוהג ונוקט והכל מתוך המגמה שלא לגרום נזק מעבר לנדרש לביצוע אותה משימה (ראו:
10 רע"א 2063/16 הרב יהודה גליק נ' משטרת ישראל (נבו 19/1/2017)).

11
12 150. בית המשפט הכיר בחובת הזהירות של גופים ציבוריים ובאפשרות לתבוע בנזיקין את
13 הרשות המינהלית (ראו עניין גורדון). השופט ברק – כתארו אז – כתב בעניין גורדון, כי
14 "שעתו היפה של המשפט הישראלי הייתה, כשבוטלה החסינות המיוחדת של המדינה"
15 (שם, בעמ' 135). אפשרות התביעה נגד רשויות הורחבה גם למצבים בהם הזיקה הרשות
16 לפרט בדרך הפעולה שבחרה, קרי, הליך קבלת ההחלטה היה בלתי תקין. כך, הוטלה
17 אחריות בנזיקין בשל השתהות בקבלת החלטה (ראו למשל ע"א 4809/91 הועדה
18 המקומית לתכנון ובניה ירושלים נ' קהת, פ"ד מח(2) 190 (1994); ע"א 8557/06 עיריית
19 פתח תקווה נ' חברת אולימפיה בניה השקעות ופיתוח (1994) בע"מ [פורסם
20 בנבו] (2010)).

21
22 151. מעבר לרצון ולצורך בהשבת מצבו של הפרט לקדמותו כבתובענות נזיקיות שגרתיות, הנה
23 כאשר עניינו בתובענה נזיקית כנגד רשות מרשויות השלטון, הטלת אחריות וחובת פיצוי
24 מסייעת בהרתעת גורמי השלטון מפני התנהלות רשלנית עתידית.
25

26 152. סבורני כי בנסיבות קיים קשר סיבתי בין הרשלנות לבין הנזק שנגרם לתובע המתבטא
27 בעוגמת נפש ושלילת חירותו.

28 **עוולת כליאת שווא**

29
30 153. עוולת כליאת שווא מוגדרת בסעיף 26 לפקודת הנזיקין כך:
31 "שלילת חירותו של אדם, שלילה מוחלטת ושלא כדין, למשך זמן
32 כלשהוא, באמצעים פסולים או על ידי הופעה כבעל סמכות".

33 לאור קביעותיי לעיל, נראה כי במקרה זה מתקיימים כל יסודות העוולה, כאשר ברי כי
34 "כליאתו" של התובע נעשתה שלא כדין.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

154. אולם בכך לא סגי ויש לבחון האם חלה בנסיבות ההגנה הפרטנית הקבועה בסעיף 27(3) לפקודת הנזיקין לפיה:

1
2
3 **"בתובענה שהוגשה על כליאת שוא תהא הגנה לנתבע אם –**
4 **"התובע לא היה שפוי בדעתו או היה לקוי בשכלו או בגופו, ושלילת**
5 **חירותו היתה, או נראה שהיתה, נחוצה באופן סביר להגנת התובע**
6 **עצמו או להגנת אנשים אחרים ובוצעה בתום לב ובלי זדון"**
7

155. לטעמי בנסיבות העניין שלפניי, הגנה זו אינה עומדת לנתבעות 2-3.

156. נראה כי לא היה מקום להורות על שלילת חירותו של התובע שעה שלא היו ראיות מספקות שיצדיקו בדיקתו הדחופה באופן כפוי ולא מתקיים הדיבור **"נחוצה באופן סביר להגנת הנתבע"**. לא שוכנעתי כי מתן הצו היה נחוץ באופן סביר לא מבחינת מצבו של התובע ו/או סביבתו. סבורני כי ככל ותנאי סעיף 6 לחוק טיפולי בחולי נפש היו נבדקים כדין והמקרה היה מוכרע לא רק על יסוד הדיווח של הבת לא הייתה ניתנת ההוראה לביצוע הבדיקה הכפויה. כאמור, ההחלטה בעניין זה התבססה אך ורק על מקור המידע הבודד מבלי לערוך בדיקה מינמלית ובדיעבד התברר כי לא הייתה נחיצות בביצוע הבדיקה הכפויה בדחיפות.

לפיכך, אני בדעה כי יש לייחס לנתבעת 2-3 אחריות בגין עוולה של כליאת שווא.

על הסייג לאחריות המדינה בנזיקין

157. סבורני, כי יש להמשיל את השימוש בסמכות ובכוח המסור בידי הפסיכיאטר המחוזי לשימוש בסמכות ובכוח שנתונים לגופים שלטוניים אחרים היכולים לפגוע בחירויות הפרט כגון המשטרה. על משקל זה, ניתן בהחלט לראות בהפעלת סמכות בדיקה פסיכיאטרית כפויה ודחופה על ידי הפסיכיאטר המחוזי ככזו המביאה לשלילת חירות התובע ולביושו וכפועל יוצא מקום שהפעלת הסמכות אינה כדין הרי היא משולה לעיכוב ואף למעצר שווא מעצר על ידי המדינה (מבחינת העוולה והרשלנות ובדומה גם מבחינת הנזק).

158. בהקשר זה ידוע כי, התפיסה המושרשת במשפט הישראלי, היא כי **"הפעלה לא ראויה של סמכויות מעצר, ולא כל שכן החלטה על מעצר ללא עילת מעצר, עשויות להניח בסיס לאחריות בנזיקין"** (ראו דברי כב' השופטת ד' ברק-ארז ברע"א 6572/14 פלוני נ' מדינת ישראל 14/1/2015, נבו).

159. אך האם המדינה חסינה מחיוב בנזיקין כטענת הנתבעות 2-3?

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

160. סעיף 3 לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) התשי"ב – 1952 קובע לאמור:

"אין המדינה אחראית בנזיקים על מעשה שנעשה בתחום הרשאה חוקית, מתוך אמונה סבירה ובתום לב בקיומה של הרשאה חוקית; אולם אחראית היא על רשלנות שבמעשה".

161. סעיף 3 כאמור, אמנם מקנה למדינה חסינות בנזיקין על מעשה שנעשה בתחום ההרשאה החוקית או בתום לב, תוך שימוש מדומה בהרשאה חוקית, אך מטיל אחריות על המדינה "על רשלנות שבמעשה". ההלכות בעניין אחריות המדינה בנזיקין בגין מעצר שלא כדין הן בבחינת מושכלות יסוד, ואין צורך לשוב ולהרחיב בנושא (ראו למשל בפסקה 102 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה ברע"א 3580/06 **עזבון המנוח חגי יוסף ז"ל נ' מדינת ישראל** (נבו 21.3.2011). שם הוסבר כי על המשטרה והפרקליטות חלה חובה מושגית לנקוט אמצעי זהירות סבירים למניעת הליכי שווא כנגד חפים מפשע.

162. כפי שבמסגרת תביעה נזיקית בגין מעצר שלא כדין בוחן המשפט את חוקיות המעצר ואת השאלה האם נהגה המשטרה ברשלנות וחוסר סבירות, כך בתביעה בגין הוראת בדיקה כפויה שלא כדין יבחן בית המשפט את חוקיות הוראת הבדיקה והאם הפסיכיאטר המחוזי נהג ברשלנות וחוסר סבירות. עצם קיומה של סמכות בדיקה כפויה אינה חוסמת תביעה נזיקית. השימוש בסמכות צריך להתבצע תוך הפעלת שיקול הדעת באופן סביר, במכלול הנסיבות, על מנת שלא לפגוע שלא לצורך בזכויות יסוד של האזרח ובראשן הזכות לחירות.

163. באשר לאחריות המדינה בשל הפרת חובה חקוקה כאשר החובה היא הוראות חוק טיפול בחולי נפש ו/או עוות הרשלנות, איני סבור שיכולה לעמוד לה ההגנה שבסעיף 3 לחוק הנזיקים האמור, שכן בכל הנוגע להתקיימות התנאי של סיכון מיידי והתנאי של סירוב לביצוע בדיקה פסיכיאטרית סבורני כי נפלה התרשלות מצד סגנית הפסיכיאטר המחוזי: בבדיקת הסיכון המיידי סברה בשגגה סגנית הפסיכיאטר המחוזי כי מדובר באיום אובדני "טרי" סמוך לדיווח של הבת בעוד שמדובר בדיווח בן שבוע. בכל הנוגע לתנאי של סירוב לביצוע בדיקה, הרשלנות מתבטאת בכך שהתובע כלל לא הוזמן לבדיקה פסיכיאטרית ולכן לא ניתן לומר שסירב לבדיקה והאינדיקציות או ראיות לכאורה לקיומו של סירוב שכזה לא היו בנמצא או לכל הפחות לא היו אקטואליות ובוססו על סברה בלבד ללא כל הוכחה נוספת. כאן בהסתמך על הלכת פלוני ופסקי דין נוספים שנסקרו לעיל ברי כי **נדרשות ראיות לכאורה נוספות** לביסוס קביעת סגנית הפסיכיאטר המחוזי שהתובע מסרב לבדיקה רפואית פסיכיאטרית ובדיקה שכזו אף לא הוצעה לו לא על ידי הבת לא על ידי רופאת משפחה ו/או הפסיכיאטר המחוזי.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

164. לכל היותר ולאור היעדרו של סירוב כדין לביצוע בדיקה פסיכיאטרית ניתן היה בנסיבות העניין לכל הפחות לשקול בדיקה פסיכיאטרית לא דחופה ואז אם היה מסרב לכך התובע לשקול את מתן הוראת הבדיקה הדחופה הכפויה. שכן בעניין זה החוק לטיפול בחולי נפש קבע סולם של אפשרויות לטיפול ואשפוז, כאשר המדרגה הגבוהה ביותר והחמורה מבחינת שלילת החופש הינה האשפוז הכפוי הדחוף, מתחתיה הבדיקה הדחופה הכפויה וברף התחתון בדיקה כפויה שאינה דחופה. היה ראוי למצות אפשרויות אחרות, ובהן בדיקה כפויה לא דחופה בייחוד מקום שלא נראה שנשקף סיכון פיזי מיידי לזולת או לתובע. הליכה במדרג החומרה תואמת אף את עקרון המידתיות על פי חוק יסוד כבוד האדם וחירותו. כדברי כב' הנשיא ברק ברע"פ 2060/97 וילנצ'יק נ' הפסיכיאטר המחוזי ת"א פ"ד נב(1) 708, 697:

11. מדינת ישראל מכירה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן חורין (סעיף 1 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו). ה"אדם" שזכותו וחירותו מוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו כוללת גם את חולה הנפש. ההגנה שחוק היסוד מעניק לכבוד ולחירות מוענקת גם לחולה הנפש. זוהי נקודת המוצא. עם זאת, זכויות אלה אינן מוחלטות. ניתן לפגוע בהן (סעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו). מטרת הפגיעה צריכה להיות ראויה. דומה כי הגנה על חולה הנפש והטיפול בו מזה וההגנה על שלום הציבור מזה, הן לתכלית ראויה. הפגיעה צריכה להיות מידתית. אין לפגוע בחירותו של חולה הנפש מעבר לדרוש להגנה עליו, לטיפול בו או להגנה על שלום הציבור. אין לאשפוז חולה נפש אשפוז כפוי בבית חולים אם ניתן לטפל בו ולהגן על שלום הציבור באמצעות טיפול מרפאתי כפוי; ואין לכפות טיפול אם ניתן להשיגו ללא כפייה. **תמיד יש לנקוט את האמצעי המגשים את המטרה הראויה, ושפגיעתו בחולה הנפש היא הקטנה ביותר. כך הוא הדין בדרך כלל...** כך הוא הדין לעניין הטיפול בחולה הנפש "

165. כאמור, כפי שנקבע לעיל, בדיקת המידע טרם הוצאת הצו, לא נעשתה ע"י מקבלי ההחלטות כפי המצופה מהם ויש בהתנהלות הנתבעת 2 משום רשלנות במעשה או יותר נכון במחדל.

166. מעבר לכך אומר, כי המדינה הודתה בכתב הגנתה באחריות שילוחית למעשי הנתבעת 2 ויש בכך משום הודעת בעל דין לאחריות המדינה ככל שהנתבעת 2, תימצא אחראית למיחוס לה. עוד יודגש כי הטענה שיש למדינה הגנה מכוח סעיף 3 לחוק הניזקים, הועלתה רק בסיכומים ומדובר בהרחבת חזית אסורה, שיש בה משום שינוי בקו ההגנה ומקצה שיפורים שאין להתירו אך ממילא כאמור חסינות זו לא עומדת למדינה בנסיבות העניין.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

דיון באחריות הבת בנזיקין:

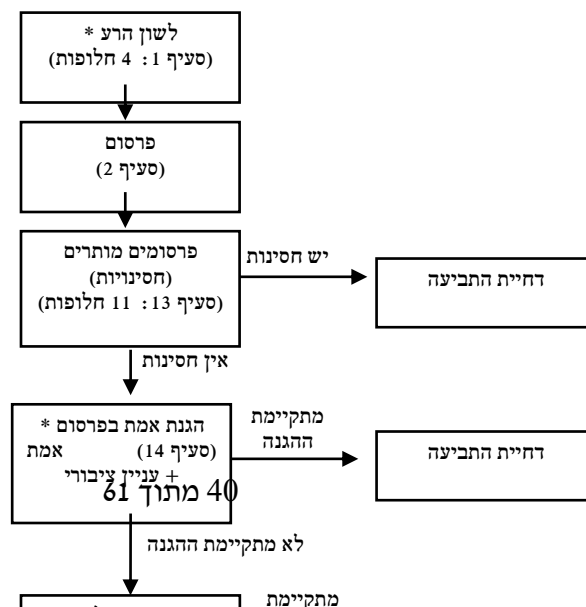
היש מקום לחיוב הנתבעת 1 בפיצוי התובע בגין לשון הרע?

167. "הגוזל את רכושי עשוי לפצות אותי בממון. הגוזל את שמי הטוב גוזל את טעם קיומי. שמו הטוב של האדם קובע את התייחסותו שלו לעצמו ואת ההתייחסות של חבריו אליו. הוא קובע את יחסה של החברה אליו. הנכס היחיד שיש לרבים – בין המכהנים ברשויות השלטון ובין הפועלים במגזר הפרטי – הוא שמם הטוב. הוא יקר להם כחיים עצמם" – ראו דבריו של כב' הנשיא (דאז) השופט אהרון ברק בבג"צ 6126/94 סנש נ' רשות השידור, פ"ד נג (3) 817, 832.

168. מהותה של תביעה בלשון הרע הוא פרסום העלול לפגוע בשמו הטוב של האדם בעיני חבריות או לבזותו (ראו סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע תשכ"ח 1965 (להלן: "חוק איסור לשון הרע"). השאלה האם הפרסום הינו פרסום משפיל פוגע או מבזה הינו מבחן אובייקטיבי של האדם הסביר (ראו ע"א 7380/06 חוטר ישי נ' מרדכי גילת (נבו 2.3.2011) ואין לייחס חשיבות לאופן פרשנות הפרסום ע"י הטעון לפגיעה בשמו הטוב.

169. על פי הפסיקה כיום, אין כל ספק כי העברת תלונה לפסיכיאטר המחוזי ובו ייחוס מחלת נפש, פגימה בבוחן מציאות ושיפוט לא תקין, סיכון מידי לחיי האדם או החברה מהווים "העברת תלונה לרשות המוסמכת" ועלול להיות בהם משום פרסום לשון הרע. אין ספק שכל "אדם סביר" יכול לראות בדיווח כאמירות משפילות ופוגעות שיש בהן כדי לבזות את התובע, ככל ונכונות הן.

170. המסלול לטיפול בתביעות לשון הרע הוסבר היטב בתרשים שהציג השופט עמית בדנ"א 2121/12 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין אורבך, פ"ד סז(1) 667, 868 (2014):

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

1

2

3 171. ראינו כי הדיווח של הבת לסגנית הפסיכיאטר המחוזי הינו פרסום לפי חוק איסור לשון

4 הרע. הבת לא טענה להגנה מכוח סעיף 13 לחוק זה ועיקר הדיון הוא בהגנות מכוח סעיף

5 15.

6

7 172. בהגנתה טענה הבת כעיקר כי מסרה מידע אמיתי מידיעה אישית ובתום לב והפנתה

8 לסעיפים 15(2) ו- 15(8) וכן טענה שחזקה עליה שפעלה בתום לב כאמור בסעיף 16 (א)

9 לחוק איסור לשון הרע.

10

11 173. כידוע, סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע מעניק לנתבע הגנה בהתקיים שני תנאים

12 מצטברים: תום לב, וקיומה של אחת הנסיבות/החלופות שנקבעו בסעיף זה.

13

14 174. החלופה הראשונה אליה מפנה הנתבעת קבועה בסעיף 15(2) לפיה: **"היחסים שבינו לבין**

15 **האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו**

16 **פרסום**"; קרי עניינה בפרסום בתום לב בנסיבות בהן היחסים שבין המפרסם לבין האדם

17 שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות את אותו

18 פרסום.

19

20 175. סבורני, כי במערכת היחסים המשפחתית בין התובע לבת חלה עליה החובה המוסרית

21 והחברתית לעזור לו ולהגן על חיי אביה וזאת היא עשתה על אף שהתעמר בה ובבני

22 משפחתה (ולא בגלל זה). אני קובע כי פנייתה לפסיכיאטר המחוזי נועדה בסופו של יום

23 להגן עליו מפני עצמו ולא כדי לפגוע או להתנקם בו חלילה. שוכנעתי מדבריה הכנים של

24 הבת, כי דאגה לאביה וחששה פן יבולע לו מעצמו (ראו בעמ' 31 ש' 26-33 ועמ' 32 ש' 6-1).

25 במבט על התנהגותו של האב בסמוך לדיווח (כפי שעלתה גם מן העדויות) אשר התבטאה

26 בהתנהגות חריגה, חסרת ביקורת עצמית ומנגנוני שיפוט עצמי רצופה באיומים בדבר

27 הכפשת הבת ובני משפחה אחרים, יש לקבוע כי הבת פעלה בתום לב מוחלט, מתוך חובה

28 מוסרית וחוקית לשמור על חייו של אביה (ראו גם בהקשר זה סעיף 1(א) לחוק לא תעמוד

29 על דם רעך התשנ"ח – 1998).

30

31 176. התרשמתי כי הבת הינה בעלת תפיסה מצפונית ומוסרית ממדרגה ראשונה והיא התכוונה

32 להגן על חייו של אביה בכל מחיר (כבד אשר יהיה) וזאת למרות כל מה שעולל לה ולבני

33 משפחתה. ניכר כי היא הייתה בדעה אמיתית שהוא זקוק לעזרה. אני מקבל עדות בן זוגה

34 כי היא הייתה נסערת, כואבת וחרדה לשלומו של התובע ואיני סבור כי פעלה במזיד

35 ובמתכוון כדי להרע לאביה. אילו רצתה הבת רק להרחיק את אביה ממנה או לפגוע בו,

36 יכולה הייתה להגיש כנגדו בקשה לצו הגנה או מניעת הטרדה מאיימת ואף להגיש כנגדו

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

תלונה במשטרה. היא לא עשתה כן. היא נקטה מצדה במהלך שנועד להציל את אביה ולספק לו עזרה ולא באמצעי שתכליתו רק להרחיק אותו ממנה וממשפחתה (ראו למשל עדותה בעמ' 39 שורה 18).

177. כמו כן, סבורני כי גם ההגנה הקבועה בסעיף 15(8) בחוק איסור לשון הרע חלה בענייניו. סעיף זה קובע כך:

"הפרסום היה בהגשת תלונה על הנפגע בענין שבו האדם שאליו הוגשה התלונה ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, או תלונה שהוגשה לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או לחקור בענין המשמש נושא התלונה ואולם אין בהוראה זו כדי להקנות הגנה על פרסום אחר של התלונה, של דבר הגשתה או של תכנה";

178. ברי כי הגשת תלונה לפסיכיאטר המחוזי, כמוה כהגשת תלונה לרשות מוסמכת, כאמור לעיל.

179. יוער כי בחינת המונח תום לב, יכולה להישתנות מחלופה לחלופה, כך שהיא מושפעת מהאינטרס המוגן באותה חלופה (ראו דנ"א 2121/12 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין אורבך (נבו), 18/9/2014).

180. בפסק הדין שניתן בע"א 7426/14 פלונית נ' אורי דניאל (נבו 14.3.16) נערך דיון מקיף בחלופה זו (הרלוונטי גם לענייננו, בשים לב לשינויים המחויבים) וכך נפסק:

" במרוצת השנים נדרש בית משפט זה, לא אחת, לשאלת תוכנה של דרישת תום הלב בהגשת תלונה לרשות מוסמכת. מסקירת הפסיקה מצטייר קו אחיד למדי. בע"א 310/74 שיטרית נ' מזרחי, פ"ד (1) 389 (1975) (להלן: עניין שיטרית) הבחין בית המשפט בין חוסר תום הלב שיש ב"חזרה עיקשת וחסרת בסיס על תלונה שהוכחה כבר כמוטעית" לבין "תלונתו השגרתית של אזרח, החושד בתום-לב במעשה עבירה של אחר והמופנית למשטרה". בעניין ריימר, ניתן דגש לאמונתו הסובייקטיבית של המתלונן "באמיתותה של התלונה" ... נקבע כי הגשת תלונה לרשות מוסמכת חוסה תחת הגנת תום הלב כאשר היא מבוססת על חשד סביר (ביטוי דומה מופיע כבר בע"א 326/68 אסא נ' ליבנה, פ"ד כג (2) 23 (1969)). כשלעצמי, אני נוטה לגישה פרשנית שתבטא איזון בין אמונה סובייקטיבית בנכונות התלונה לבין סבירות החשד."

181. ועוד נפסק בהקשר של מהותו של תום הלב בסעיף 15(8) בחוק איסור לשון הרע לעיל כך:

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

"בקביעתה של הגנה זו ביקש המחוקק לקבוע איזון עדין בין השמירה על שמו הטוב של אדם לבין הצורך לאפשר לבני הציבור להתלונן בפני המשטרה על עבירות שבוצעו, ובכך לעודד הבאתם של עבריינים לדיון, מבלי שהמתלוננים יעמדו בפני הסיכון של תביעה בגין לשון הרע. הצורך להבטיח את האיזון האמור הוא הקובע את הדרך הראויה לפירוש של מושג תום הלב בסעיף 15(8) האמור. נראה לי, כי עלינו לפרש את "תום הלב" בהקשרה של הגנה זו כמתייחס לאמונה של המפרסם באמיתות הפרסום" (ראו: ע"א 788/79 אברהם ריימר נ' עיזבון המנוח ברקו רייבר פ"ד לו (2) 41 (1981)).

182. ומה במקרה שלפניי? נכון למועד הגשת הדיווח, הנני סבור כי פנייתה של הבת אל הפסיכיאטר המחוזי, באה להתריע על מצב נפשי בעייתי לפי אמונתה הסובייקטיבית בראי התנהגותו הבלתי סבירה של האב, בין היתר במקום עבודתה (לא הוכחש האירוע עם הקב"ט עליו גם התלונן (ראה התלונה שצורפה לתצהיר הבת), שיחות עם העוזרת המשפטית ומזכירת הנשיא – ראו והשוו עדותו בעמ' 17 ש' 23-25). בדיווח הדוא"ל העלתה הבת חשש לאביה עקב מצבו הנפשי וניתן לומר כי לאורך תקופה ממושכת היו מספר מקרים שיכלו לבסס את החשש הנטען מבחינתה. לגבי דידה ומנקודת מבטה אותה עת פעלה הבת בתום לב והיה על הרשות המוסמכת לבחון את תלונתה/בקשתה ולנהוג בחשדנות ובמקצועיות יתר.

183. עצם כך שהרשות המוסמכת קיבלה את טענותיה כראה וקדש אינו פוגם בתום ליבה של הבת בהגשת התלונה. גם במהלך עדותו התחוויר לבית המשפט כי מעשיו של התובע אינם נתפסים בעיניו ככאלה החורגים מהנורמה (ראו למשל תשובתו לשאלת בית המשפט בעמ' 30 ש' 15-6). כמובן שהתנהגות זו אינה מכניסה אדם למשבצת של "חולה נפש" או בעל הפרעה נפשית" או כזה המסוכן לעצמו ולציבור. אך מקרים אלו, בתוספת התנהגויות חריגות נוספות כפי שנשטחו בפניי לרבות ידיעה על איומים אובדניים במועדים סמוכים, אכן יכולים ליצור ספק בדבר כשרותו ובדבר בוחן המציאות התקין ולבסס חשד סביר להגשת תלונה. חשד סובייקטיבי סביר (וזאת בנוסף לידיעת הבת אודות עברו הדיכאוני וקשייו כפי שתוארו על ידי התובע עמ' 5 שורה 31-12 ועמ' 6 שורות 5-1).

184. גם אם אניח כטענת התובע (ואיני סבור כך) כי התלונה הוגשה מתוך רצון לפגוע בו הרי שגם במקרה זה, הייתה עומדת לבת הגנה וכך נפסק בעניין זה:

"ייתכן מצב שבו המתלונן ייחשב כאילו פעל בתום לב, גם אם המניע להגשת התלונה היה מניע "זדוני". למצב דברים כזה התייחס השופט (כתארו אז) ברק בעניין ריימר: מה הדיון, אם המתלונן מאמין באמיתות

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

- 1 דברי תלונתו, אך עצם הגשת התלונה נעשה מתוך רצון לפגוע? במקרה זה
2 מונע המתלונן על-ידי מוטיב מרושע, אך לפי מיטב אמונתו דברי התלונה
3 עצמם אמיתיים הם. התעמוד למתלונן ההגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק?
4 נראה לי, כי התשובה היא בחיוב, והיא מתבקשת ממטרת ההגנה עצמה,
5 הבאה להגן על בני ציבור המדווחים על עבירות שנעברו..."
6
- 7 185. הדברים הללו מדברים בעד עצמם. שכן גם אם היה מוכח כי הבת פעלה ממניע זדוני הרי
8 שלפי מיטב אמונתה, היה נכון לדווח על התנהלותו של התובע לרשות המוסמכת,
9 (הפסיכיאטר המחוזי) אשר מוסמך לחקור ולבחון את הדברים לאשורם. היא האמינה
10 באמיתות הדברים ורצתה להגן על אביה שהיה במצוקה וקושי נפשי מנקודת מבטה
11 ומתוך היכרותה אותו ואת עברו ואישיותו.
12
- 13 186. הבת לא פעלה במזיד כדי לפגוע בשמו הטוב של אביה. שוכנעתי לחלוטין בתום ליבה של
14 הבת ואני סבור שאילו חפצה הייתה לפגוע בתובע יכולה הייתה לפעול בדרכים אחרות
15 המכאיבות לתובע לא פחות כגון: למנוע קשר בין משפחתה ובפרט בין נכדה לבין כן
16 יכולה הייתה לעתור לצו למניעת הטרדה מאיימת, צו הגנה או להגיש תלונה במשטרה
17 בגין הטרדתה ו/או לנקוט בהליכים חוקיים אחרים שיבטיחו הגנה והפרדה ביניהם כך
18 שלא יוכל להגיע למקום עבודתה, להטרידה שם, לפנות לממונה עליה, לכפופים לה
19 ולהוציא דיבתה רעה.
20
- 21 187. לעניין נטל ההוכחה של יסוד תום הלב, חל סעיף 16 (א) לחוק איסור לשון הרע הקובע
22 לאמור: "הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף
23 15, ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום
24 בתום לב". אני סבור כי הנתבעת 1 חרגה ממתחם הסבירות בנסיבות אלו. גם בשים לב
25 לאופן בו נוסח הדיווח בדוא"ל הרי שלא ניכרת הפרזה בתיאורים שיש בהם כדי להכפיש
26 או לבזות את התובע אלא הובא תיאור תמציתי שהעלה חשד כי מצבו הנפשי של התובע
27 עלול לסכן אותו ואת סביבתו. (ראה גם בהקשר זה פס"ד אורי דניאל לעיל בסעיף 71).
28
- 29 188. עוד בהקשר זה אני דוחה טענת התובע כי מדובר במזימה זדונית שרקחה בתו עם
30 הפסיכיאטר המחוזי כנגדו ולא מקבל טענתו העובדתית כאילו בנה (נכדו) התקשר אליו
31 ימים ספורים לאחר הבדיקה הכפויה ואמר לו שאמו רק רצתה להפחיד אותו. הנכד נחקר
32 בהקשר זה ואני סבור שעדותו עדות אמת ולא נאמרו הדברים הנטענים לתובע. כך היו
33 דבריו מעל דוכן העדים בעמ' 71 לפרוטוקול:
34
35 "ש. תראה הוא טוען ולא ראיתי שאתה מכחיש את זה שאחרי שהיה
36 הסיפור הזה עם בדיקה כפויה ביום ראשון שאחרי זה, אתה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

1 התקשרת אליו או הוא התקשר אליך ואמרת לו "אמא בסך הכל
2 רצתה להפחיד אותך"
3 ת. לא. היו שיחות בודדות באותה תקופה, זה היה שלהי הקשר, אני
4 זוכר שאמרתי לו בפירוש אמא דאגה לך *** דאג לך, הם דאגו לך
5 אלו המילים שאני שמעתי ממנו. פשוט מילים שקשה שאומר
6 אותם בבית משפט אני עורך דין. *** פחדן שכן אמא שלך זבל
7 מילים מגעילות ואמא שלי דאגה, למה שתמצה להפחיד אותו אמא
8 חששה לחיי
9 ש. ולא אמרו לה שזה מה שאמר
10 ת. לא.
11 ש. לא שמעת שאמך רוצה להפחיד אותו
12 ת. של מה?
13 ש. בשיחה אמרת לו אחרי הבדיקה עזוב שטויות אמי רצתה להפחיד
14 אותך
15 ת. לא היה דבר מעולם
16 ש. זה פעם ראשונה ששמעת את זה
17 ת. זה טענה הזויה..."

18
19 189. יש לציין כי הדברים של הבן *** נאמרו בפניו של התובע שאף התקשה למשמע הדברים.
20 דבריו של הבן *** המחישו בעיני את אותנטיות הדברים ונכונותם והתגברה מידת האמון
21 שיש ליתן בעדות זו.

22
23 190. לסיכום פרק זה, מצאתי לציין כי בסכסוכי משפחה יש לנקוט במשנה זהירות בפסיקת
24 פיצויים בגין לשון הרע וזאת גם כעניין של מדיניות ועל מנת לא לעודד צדדים המעורבים
25 בסכסוך משפחתי להגיש תביעות. מדובר כאן בדיווח אחד ללא אופי זדוני מרושע אשר
26 עמדו מאחוריו שיקולי דאגה וחשש ולא הייתה כוונה לביוש או ביזוי.

האם הבת חבה בנזיקין מכוח עוולת הרשלנות?

27
28
29
30 191. משהגעתי למסקנה כי הבת פעלה בתום לב בדיווח שמסרה ואין בדיווח משום לשון הרע,
31 איני סבור כי יש לייחס לה רשלנות כלשהי. בהקשר זה הנני שותף לדברים שנפסקו בפסק
32 הדין אורי דניאל לעיל, וזה לשונם:

33
34 " אני סבור שניתן היה להסתפק בדיון בעוולת לשון הרע ולא היה צורך
35 להיזקק לעוולת הרשלנות... חוק איסור לשון הרע נועד להגן על שמו
36 הטוב של האדם, ולאזן בין זכות זו לבין חופש הביטוי וערכים נוספים...
37 פגיעה בשם הטוב גוררת עימה באופן כמעט אינהרנטי גם עוגמת נפש,

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

אשר נמנית לפיכך על סוג הנזקים שהעוולה נועדה להגן מפניהם ולפצות עליהם (השוו: רע"א 5237/06 מדינת ישראל-הנהלת בתי המשפט נ' מנסור, [פורסם בנבו] פסקה 7 (6.7.2008); אורי שנהר דיני לשון הרע 386 (1997) (להלן: שנהר)). גם התנהגויותיהן העוולתיות של המערערות מתכנסות כולן אל תוך יסודות העוולה של לשון הרע, ואין כל צורך לפתוח "מסלול" תביעה נוסף לפי עוולת הרשלנות. (ראו פס"ד אורי דניאל והאיזכורים שם).

192. אולם ולמעלה מן הצורך אקיים דיון תמציתי גם בשאלה זו;

193. כידוע, הפסיקה הכירה בהגשת תביעה מכוח עוולת הרשלנות גם כאשר עילת התביעה נופלת לגדרי העוולה הפרטיקולרית של עוולת לשון הרע (ראה עניין גורדון). סבורני כי את יסודות עוולת הרשלנות, יש לבחון בראי השיקולים ואיזון האינטרסים כפי שנבחנו במסגרת הדיון בלשון הרע.

194. יפים לכך הדברים שנפסקו על ידי בתמ"ש (נצ') 21852-03-10 א.י. נ' ג.י. (נבו 20.2.14) לאמור (בשינויים המחויבים):

"בהחלט ייתכן וראוי, כי שיקולי מדיניות שיפוטית שעומדים בבסיס הגנת 15(8) לחוק איסור לשון הרע יהיו יפים גם לצורך עוולת הרשלנות לעניין קביעת סטנדרט הזהירות המושגי והקונקרטי. כפועל יוצא ניתן יהיה לקבוע, כי הגשת תלונה במשטרה אינה מהווה הפרה של חובת הזהירות החלה על המתלוננת, אם זו האמינה באמיתות התלונה (בדומה להגנה סעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע) ובכפוף לכך שהפרסום לא חרג ממסירת הפרטים לרשות המוסמכת. רוצה לומר, כי הגנת תם הלב מחוק איסור לשון הרע תשמש פרמטר לבחינת סבירות התנהלות המפרסם בעוולת הרשלנות".

אני סבור שיש ליישם דברים אלו גם בנסיבות אלו.

195. לפיכך משקבעתי כי הבת פעלה בתום לב והאמינה באמינות הדיווח וקבעתי כי עומדת לזכותה החלופות הקבועות בסעיף 15(2) ו-8(8), וכאשר נקטה משנה זהירות ואף התייעצה עם פסיכיאטר קודם הגשת הדיווח ופעלה לפי עצתו, הרי שאין מקום לייחס לה רשלנות והיא נקטה בכל האמצעים הסבירים לפני הגשת הדיווח.

196. יתר על כן גם בחינה דקדקנית של הוראת סעיף 35 לפקודת הנזיקין הקובעת כי על התובע להוכיח קיומה של חובת זהירות, התרשלנות ונזק שנגרם בגינה (ראו למשל: ע"א 6296/00

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

1 קיבוץ מלכיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נט (1) 16, 20 (2004), הביאה אותי לסבור כי לא
2 עלה בידי התובע להוכיח רשלנות מצד הבת.

3
4 197. אזכיר מושכלות ראשוניים, כי קיומה של חובת הזהירות המושגית נקבעת על פי מבחן
5 הצפיות ואילו בחובת הזהירות הקונקרטית יש לבחון את השאלה האם התנהגותו של
6 "המזיק בנסיבות העניין הייתה בלתי ראויה החורגת מן האופן שאדם סביר היה נוהג".
7 ביחס ליסוד ההתרשלות נפסק כי:

8
9 "במסגרת הוכחת יסוד ההתרשלות נבחנת השאלה האם התנהגותו של
10 המזיק הייתה התנהגות בלתי-ראויה, החורגת מהאופן בו אדם סביר
11 היה פועל באותן נסיבות. לשם כך משמש סטנדרד אובייקטיבי – הוא
12 עקרון הסבירות – הנבחן בנסיבותיו הקונקרטיות של המקרה" (ראו
13 ע"א 1617/04 כים ניר שירותי תעופה בע"מ נ' הבורסה לניירות
14 ערך בתל אביב בע"מ (נבו, 29/6/2008)).

15
16 198. לאור האמור והמפורט לעיל איני סבור כלל כי הבת פעלה באופן בלתי סביר ואין צורך
17 להרחיב מעבר לכך.

18
19
20 199. על כל אלה ראיתי לנכון להוסיף מדבריי בפסק דיני בתמ"ש 21852-03-10 לעיל, וזה
21 לשונם:

22
23 "בסופו של יום, אף אם יתקיימו כל יסודות עוולת הרשלנות, עדיין
24 ייתכן ושיקולי מדיניות שיפוטית יכריעו הכף כנגד חיוב בפיצוי בגין
25 הפרסום הרשלני. סבור אנוכי, כי כאשר בית המשפט מתרשם
26 שמפרסם אכן האמין באמיתות התלונה, וביצע פרסום סביר של
27 הדברים (כי במסירתם לרשות מוסמכת בלבד), הרי שהדבר יהווה
28 מחסום מלקבוע קיומה של התרשלות המפרסם בפרסום (במסגרת
29 עוולת הרשלנות). הקשחה זו נדרשת מטעמים של מדיניות שיפוטית
30 העומדים בבסיס ההגנות של חוק לשון הרע הצורך בקוהרנטיות
31 והרמוניה שיפוטית ביישום והגנה על ערכי השיטה. הקשחה זו נדרשת
32 בייחוד כאשר מטרת השימוש בעוולת הרשלנות הוא להתגבר על
33 ההגנות שמקנה חוק איסור לשון הרע וזהו המקרה שבפניי".

34
35 עוולת התרמית בהצגת מידע כוזב

36
37 200. התובע טען הן בכתב התביעה והן בסיכומיו, כי הבת ביצעה כלפיו את עוולת התרמית, אך
38 נראה כי טענתו נטענה בעלמא, ללא ביסוס משפטי או רלוונטיות לנסיבות המקרה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

201. סעיף 56 לפקודת הנזיקין קובע כדלקמן:

"תרמית היא היצג כוזב של עובדה, בדיעה שהיא כוזבת, או באין אמונה באמיתותה, או מתוך קלות ראש, כשלא אכפת למציג אם אמת היא, או כזה, ובכוונה שהמוטעה ע"י ההיצג יפעל על פיו, אולם אין להגיש תובענה על היצג כאמור, אלא אם היה מכוון להטעות את התובע, אף הטעה אותו, והתובע פעל על פיו וסבל ע"י כך נזק ממון".

202. הלכה היא שעל מנת לבסס את תחולתה של עוולת התרמית יש להוכיח התקיימותם של חמישה יסודות נדרשים ומצטברים:

1. היצג כוזב של עובדה;
2. העדר אמונה באמיתות המצג מצד המציג, גם אם ההיצג נעשה מתוך קלות ראש.
3. כוונה שהתובע יוטעה ע"י המצג ויפעל בהסתמך עליו.
4. התובע הוטעה ופעל על סמך המצג.
5. התובע סבל נזק ממון עקב פעולתו על סמך המצג. ראו: ע"א 614/84 דניאל ספיר נ' דוד אשד (נבו 9.4.1987) וגם תלה"מ (משפחה - יר') 40832-12-19 בר נ' הר (נבו 12.10.2020).

203. יובהר כי לצורך הוכחת עוולת התרמית נדרש רף ההוכחה ברמת וודאות גבוהה מהרגיל, כאשר את התרמית יש להוכיח על כל חלקיה ופרטיה, על כל תגיה ודקדוקיה, ובדרגת שכנוע מן הגבוהות ביותר הידועות במשפט האזרחי (ראו: ע"א 292/64 כהן נ' אשד, פ"ד יט 416, 414 (1965)).

204. עיון בתנאים הנדרשים ובפרט בתנאים 2, 4-5 ליסודות עוולת התרמית, שומט את הקרקע תחת רלוונטיות הטענה לתרמית בנסיבות אלו וטוב היה אם טענה זו לא הייתה מועלית כלל. התובע לא הוכיח מאום בעניין זה ודין טענתו להידחות.

205. מכל מקום עוולת התרמית מחייבת קיומו של נזק ממון שייגרם בעקבותיה ובמקרה לפניי אף אין טענה לקיומו של נזק ממון ודי בכך כדי להימנע כלל שיסודותיה מתקיימים.

האם הבת מעוולת במשותף עם הנתבעות 2-3?

206. מקום ששללתי חיובה של הבת בפיצוי התובע מכוח עוולת פרסום לשון הרע, מתבקש דיון בשאלה האם יש מקום לחייבה במעשי הנתבעת 2 מכוח היותה מעוולת במשותף?

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

207. הוראת סעיף 12 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] קובעת כדלקמן:

"לעניין פקודה זו, המשתף עצמו, מסייע, מייעץ או מפתה למעשה או למחדל, שנעשו או שעומדים להיעשות על ידי זולתו, או מצווה, מרשה או מאשר אותם, יהא חב עליהם".

208. בהוראה זו ביקש המחוקק להרחיב את מעגל החייבים באחריות נזיקית גם אל עבר מי ששיתף עצמו במידה כזו או אחרת במעשה העוולה שאותה ביצע המעוול העיקרי (ראו ע"א 407/89 צוק אור בע"מ נ' סקוריטיט בע"מ, פ"ד מח(5) 597, 661 (1994)).

209. חיוב בנזיקין מכוח סעיף 12 לפקודת הנזיקין **מסור לשיקול דעת שיפוט**י כאשר יש לשקול גם **שיקולי מדיניות**. בהקשר זה יש להדגיש את הנחיית הפסיקה כי הטלת אחריות בנזיקין מכוח סעיף 12 לפק"ז צריך שתיעשה באופן זהיר ומבוקר, **על מנת שלא נמצא עוקפים או משבשים הסדרים אחרים של המשפט הפרטי בדרך של התערבות בלתי ראויה בהם**. כמו כן יש לזכור כי הטלת אחריות מכוח הוראת סעיף 12 לפקודת הנזיקין מותנית בכך שתרומתו או השתתפותו של הנתבע במעשים הייתה לביצוע עוולה ואין די בביצוע בלתי נאות של מעשה שהותר (ראו ע"א 3024/10 וינר נ' מויאל (נבו) 2.4.2013).

210. כלשון השופט שוחט "הרי שאם נפשט – ניתן לצייר שני מעגלים חלופיים בנזיקין: במעגל הראשון נמצא האחראי הישיר שהתנהג בצורה שגרמה נזק; במעגל השני, עשויים להימצא אחראיים עקיפים שהתנהגו בצורה שאפשרה או הועילה להתנהגותו של המצוי במעגל הראשון. ההוראה משקפת עקרון כללי, שאומץ בדיני הנזיקין במשפט הישראלי, לפיו מי ששיתף עצמו במעשה או מחדל עוולתיים, שנעשו או עומדים להיעשות על-ידי זולתו, באחת הדרכים שמפורטות בה, יישא אף הוא באחריות נזיקית לאותם מעשים" (ראו אהרן ברק, **אחריות שילוחית בדיני נזיקין** 115 (1964) (להלן: ברק, **אחריות שילוחית**) וכן ראו אהרן ברק, **אחריות למעשי הזולת**, בתוך תורת הנזיקין הכללית, 436 (להלן: ברק, **אחריות למעשי הזולת**)) **ובלבד שתרומתו או השתתפותו במעשים הייתה לביצוע עוולה, ואין די בביצוע בלתי נאות של מעשה מותר** (ראו: ברק, **אחריות שילוחית**, 115; ע"א 6871/99 רינת נ' רום, פ"ד נו(4) 72 (2002), 84).

211. חלופות הפעולה השונות שמפורטות בהוראת סעיף 12 לפק"ז (המשתף עצמו, המסייע, המייעץ, המפתה, המצווה, המרשה והמאשר) נבדלות זו מזו במידת התרומה ובמידת ההשתתפות שלהן במעשה העוולה שביצע המעוול העיקרי. הן גם נבדלות זו מזו ככל שהדבר נוגע לנקודת הזמן שבה הן מתרחשות. כך, למשל, מי ששידל או פיתה את המבצע

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

העיקרי לבצע את מעשה העוולה עשה כן טרם שזו התבצעה ויש לו על כן מעורבות בביצוע
האקט העוולתי עצמו. כך גם מי ששיתף עצמו במעשה או במחדל בשלב שבו הם "עומדים
להיעשות" או מי שבאותו השלב סייע, יעץ, ציווה או הרשה את עשייתם. קטגוריה נוספת
שעולה מלשון ההוראה מכוונת למי ששיתפו עצמם במעשה או במחדל העוולתי לאחר
שזה נעשה וכן מי שאישרו אותו בדיעבד (ראו: ע"א (מחוזי-ת"א) 10828-09-19 **רות אמיר**
נ' שירלי טוטנאוור דוידוביץ' (נבו, 26/1/2021)).

212. על פי הפסיקה קיומו של יסוד נפשי מסוג מודעות למעשה העוולה הוא תנאי הכרחי
להטלת אחריות מכוח הוראה זו (ראו הלכת ע"א 407/89 לעיל בעמ' 703). רמת המודעות
והיקפה משתנה גם היא בהתאם לחלופות השונות שמפורטות בהוראה. יש שסוברים
שתנאי להטלת אחריות על "משדל" (נותן ההוראה לביצוע העוולה) הוא הוכחת כוונה
ממש לכך שהמשדל יבצע עוולה (ראו פסק דינו של השופט שוחט לעיל וכן ברק, **אחריות**
למעשי הזולת, 439).

213. ברור עוד כי נדרש קשר סיבתי בין המשדל, מפתה, מייעץ או מסייע לבין מבצע העוולה.

214. אינני סבור שניתן לראות בבת כמעוולת במשותף עם סגנית הפסיכיאטר המחוזי; ראשית,
אבהיר כי הבת יכולה להשתייך במקרה הנוכחי רק לחטיבת המעולים במשותף הראשונה
שבסעיף 12 כלומר אלה שמכונים "משותף עצמו, מסייע, מייעץ או מפתה למעשה". הבת
לא אישרה בדיעבד את הוראת הבדיקה הכפויה ולא ציוותה עליה או הרשתה אותה שכן
היא לא הייתה בסמכותה כלל אלא בסמכות הפסיכיאטר המחוזי וסגניתו. שנית וכאמור,
אין ולא הייתה היכרות מוקדמת ביניהן ובית המשפט שלל כוונת זדון של הבת. שלישית,
אני סבור שמקום שהבת פעלה בתום לב מתוך להגן על טובת אביה וחיי ו גם לא ביקשה
או הייתה מוסמכת לבקש את **טיב וסוג** הוראת הבדיקה הנדרשת ניתק הקשר הסיבתי
בין הדיווח לבין התוצאה. הבת אך דיווחה על הידוע לה בבקשת התערבות בלבד בהתאם
לסמכות הפסיכיאטר המחוזי. ההחלטה בדבר אופן ההתייחסות לדיווח ובחירת דרכי
הפעולה בעקבותיו (מתן הוראה בכלל או בחירת טיב ההוראה הכפויה: בדיקה כפויה
דחופה, לא דחופה, אשפוז כפוי) מסורה אך ורק לסמכות הפסיכיאטר המחוזי. לפיכך
ניתק הקשר הסיבתי בין הדיווח של הבת לבין הנזקים שנגרמו לתובע בעקבות הוראת
הבדיקה ולא יכולה הייתה להיות לה מודעות ברמה הנדרשת לעוולות שנגרמו.

215. אשוב ואדגיש, כי אין קשר קודם בין הנתבעת 1 לבין הנתבעת 2, לא הוכח כלל ועיקר כל
מזימה משותפת וזדונית ביניהן שנועדה לפגוע בתובע וטענותיו בהקשר זה נדחו מכל כל
במישור העובדתי והראייתי.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

216. בנוסף אין מדובר במהלך מכוון שנועד להביא לבדיקה כפויה דחופה כשלבת הייתה ידיעה שהבסיס לכך שקרי או כוזב. נהפוך הוא, היא האמינה בכל ליבה שנשקפת סכנה לאביה בשל מצבו הנפשי.

217. לפיכך ומקום שמדובר במסירת דיווח שמותר על פי הדין (ואולי אף מתחייב מכוח הפסיקה והוראות חוק לא תעמוד על דם רעך) וכאשר בית המשפט קובע כי הוא נעשה בתם לב ולשמירת חיי ושלומם של התובע ולא בכוונה להזיק ולפגוע בו ומבלי שהבת יכולה הייתה לדעת באיזו הוראת בדיקה כפויה ינקוט הפסיכיאטר המחוזי, הרי שטעמי מדיניות שיפוטית מצדיקים שלא לראות בבת (נתבעת 1) מעוולת יחד עם הנתבעת 2.

218. לאור האמור, איני מוצא בנתבעת 1 כמעוולת במשותף עם הנתבעת 2 והאחריות נותרת לפתחן של הנתבעות 2-3 בלבד.

דיון בנזקים ובשאלת גובה הפיצוי הראוי :

219. התובע לא הוכיח נזקים מיוחדים. כאמור תביעתו בגין פרסום לשון הרע נדחתה. לכן אין מקום לעתירתו לפסוק פיצוי ללא הוכחת נזק ממון כקבוע בסעיף 7 לחוק איסור לשון הרע.

220. כידוע במקרים של כליאת שווא או "אשפוז שווא" גם במקום שלא מוכח נזק גוף או ממון, הפסיקה מכירה בנזק כללי הנגרם מעצם כליאת השווא בבית החולים ושליטת החירות. נזק שכזה אינו טעון הוכחה. באין עילה בדין אין איש רשאי לשלול חירות התובע לרבות לא בבדיקה רפואית כפויה (ראו והשוו ע"א 558/84 מזל כרמלי נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(3) 757 (1987)).

221. אחד העקרונות המנחים בדיני הפיצויים בנזיקין הוא השבת המצב לקדמותו (ראו ישראל גלעד דיני נזיקין – גבולות האחריות 31-311 (תשע"ב – 2012). לפי עיקרון זה, יש לפסוק לניזוק פיצוי שיעמידו, ככל הניתן באמצעים כספיים, במצב בו היה נתון אלמלא מעשה העוולה, גם אם לא תמיד ניתן להשיב את הגלגל אחור במובן הפיסי, כגון מקום שעסקינן בפגיעה גופנית בלתי הדירה (ראו נילי קרקו אייל "השבת המצב לקדמותו בתביעות לפיצוי על נזקי גוף – עקרון יסוד שאבד עליו הכלח?" דין ודברים ט' 175 (תשע"ו)). משמע, ככלל וגם אם לא תמיד – הסעד הנזיקי הטמון בפיצוי צופה פני עבר.

222. במקרים אחרים בהם נדונו תביעות נזיקין בגין מעצר או עיכוב שלא כדין נקבע כי כאשר עסקינן בפיצוי על נזק לא ממוני, היקפו ייקבע על פי כמה שיקולים: טיב הפגם שנפל בהתנהלות המשטרה, אופיה של שלילת החירות (מאסר, מעצר או עיכוב), משכה של

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

שליטת החירות ואופן התרחשותה. עוד נקבע כי סכומי הפיצוי משתנים ממקרה למקרה,
על פי הנסיבות והמאפיינים הייחודיים (ראו רע"א 4672/14 גליק נ' מדינת ישראל
[פורסם בנבו] (6/1/2015)).

223. עם זאת, סקירת הפסיקה בנוגע לכליאת שווא מלמדת כי הסכומים הנפסקים בעקבות כך
נעים בין 1,000 ₪ ל- 10,000 ₪ ליום כאשר בכליאת שווא לתקופות ארוכות יותר, הסכום
שנפסק עבור כל יום נמוך יותר (ראו: רע"א 5932/08 עמי שירי נ' מדינת ישראל – שירות
בתי הסוהר [פורסם בנבו] (25/8/2010) שם נפסקו 3,000 ₪ לכל יום כליאה למשך 29
ימים).

224. כך למשל במקרה של עיכוב שלא כדין במשך 27 דקות בתחנת המשטרה של עורך דין
נפסק לטובתו פיצוי בסך 7,500 ₪ (ראו בע"א (מחוזי ב"ש) 59390-06-20 יהודה רבינוביץ'
נ' מדינת ישראל (נבו 31.12.2020)).

225. במקרה אחר בו הוחזק אדם במעצר בית תקופה שהיא מעבר לדין, חוייבה המדינה
לפצותו לפי מפתח פיצוי של 6,000 ₪ לכל חודש וסה"כ 18,000 ₪ (ת"א (מחוזי חיפה)
40287-06-12 חמד סעד נ' מדינת ישראל (24/2/2015) [פורסם בנבו]).

226. במקרה בו עוכב חולה נפש על ידי המשטרה שלא כדין חוייבה היא לפצותו בסך 7,500 ₪
וערעור על פסק הדין נדחה (ראו רת"ק (מחוזי באר שבע) 31988-05-20 מדינת ישראל נ'
א.ס. (נבו 17.6.2021)).

227. במקרה של אשפוז כפוי שלא כדין באותה הלכת פלוני עליה נסמך התובע חוייבה המדינה
לפצותו בשיעור 30,000 ₪ בגין אשפוז כפוי שלא כדין למשך 6 ימים לפי מכפלה של 5000
₪ בגין כל יום אשפוז שלא כדין (ראו ת"א (מחוזי ת"א) 1449/06 פלוני נ' שלוותא – מרכז
לבריאות הנפש (נבו 9.6.2009)).

228. בצד כל האמור, יש לזכור כי עם כל הביקורת על מחדלי ורשלנות הנתבעות 2-3 הרי
שהייתה מידתיות מסוימת בהוראת הבדיקה הכפויה הדחופה בכך שהיא נעשתה בבית
החולים רמב"ם ולא בבית חולים פסיכיאטרי. עם זאת, הדבר לא מאיין את הנזק לשמו
הטוב של התובע, לתחושה הקשה שהוא מתוייג כסובל מהפרעה נפשית ומסוכן לעצמו.
אני לוקח בחשבון את גילו של התובע, הרקע המקצועי שלו, החשיבות הרבה שהוא מייחס
לעצמו, מקצועו, עברו ושמו הטוב.

229. כן אני רואה לנכון לקחת בחשבון מבחינת גובה הנזק את מחדלי המדינה בתיק זה וסבור
שהעמדת גובה הפיצוי על הרף הגבוה יותר יש בו משום שידור מסר הכרחי לשינוי
התנהלות ולמידה ממקרה זה למען לא יישנה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

1
2 230. נראה כי במצב דברים זה ולאחר שאני בוחן את הלכת פלוני, הלכת עמי שירי והלכות
3 אחרות בדבר מעצר שלא כדין, עיכוב שלא כדין על ידי ואשפוז שלא כדין אני מוצא כי נכון
4 יהיה להעמיד חיוב המדינה בתשלום פיצוי על הצד הגבוה ביותר האפשרי בסך של
5 ₪10,000.
6

שאלת פרסום פסק הדין לציבור:

7
8
9 231. בטרם חתימת פסק הדין, ביקשתי התייחסות הצדדים לסוגיית פרסומ. זאת בשעה
10 שברוב המקרים נוהג מותב זה לפרסם את פסקי הדין שניתנים על ידו בהשמטת פרטים
11 מזהים. עם זאת, בשל רגישות המקרה והחשש לזיהוי הצדדים באם יפורסם פסק הדין
12 ביקשתי את עמדתם.
13

14 232. התובע עומד על פרסום פסק הדין מכוח חשיבות עקרון פומביות הדין ובשים לב לעובדה
15 שבפסק הדין נדונות סוגיות חשובות ומהותיות במשפט בכלל וכן כאלה המתייחסות
16 להפעלת הכוח השיפוטי בפרט. הוא ציין את עובדת היות בתו שופטת מכהנת וסבר כי
17 בפסק הדין תינתן התייחסות לכובד האחריות המונחת על שופט מכהן בכל הקשור לדרכי
18 התנהלותו בסכסוכי משפחה מול הרשויות. לא נראה כי התובע חושש מפרסום שמו. אולי
19 הוא אף מעוניין בכך. באשר לפרסום שיגרום לזיהוי בתו הוא טען כי היא לא צירפה
20 תצהיר המסביר ומבסס את חששה זה.
21

22 233. התובע הפנה להצעות חוק ולפסיקה בעניין צמצום איסור הפרסום של החלטות ופסקי דין
23 בבתי המשפט לענייני משפחה וטען לפיכך, כי יש לפרסם פסק הדין בהשמטת פרטים
24 מזהים.
25

26 234. הנתבעות 2-3 הותירו ההחלטה בעניין פרסום פסק הדין בהשמטת פרטים מזהים לשיקול
27 דעת בית המשפט.
28

29 235. הבת מתנגדת בכל תוקף לפרסום פסק הדין ואף מבקשת מראש עיכוב ביצוע פרסום פסק
30 הדין עד להחלטה בערעור שתשקול להגיש ככל שיותר הפרסום. לדבריה, פרסום פסק
31 הדין גם לאחר השמטת פרטים מזהים עלול לגרום לזיהוי, לפגוע בצנעת הפרט ובשמה
32 הטוב. מכיוון שהבת היא שופטת מחוזית ובוודאי מוכרת בחוגים משפטיים, הרי פרסום
33 פסק הדין עלול לחשוף אותה בפני מכריה ובפני הציבור המכיר אותה. עוד נטען כי הפגיעה
34 האפשרית אינה רק בנתבעת 1 אלא גם בילדיה המשרתים במשטרת ישראל ובמערכות
35 נוספות ופרסום כל פרט שקשור לפרשה עלול לחשוף אותם ולהביא לזיהויים על נקלה.
36 בנוסף הצביעה הבת על חשש שמא התובע יפנה לכלי התקשורת ויעשה שימוש לרעה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

בגרסה מצונזרת של פסק הדין ואז הנזקים שעלולים יהיו להיגרם לה ולמשפחתה לא יהיו ברי תיקון. זאת ועוד, לדבריה גם במהלך ההליכים הנוכחיים ניסה התובע לפנות לכלי התקשורת במטרה שכזו.

236. שני מהלכי איזון בין אינטרסים מתנגשים נערכים ביחס לפרסום פסקי דין והחלטות של בתי המשפט לענייני משפחה: האיזון הראשון הוא איזון שלכאורה כבר נעשה וזאת במישור הסטוטוטורי, שכן ברירת המחדל היא שהליכים בבית המשפט לענייני משפחה הם בדלתיים סגורות ואסורים בפרסום. אך ישנו מעגל נוסף שבו יש וצריך לבצע את האיזון והוא במעגל השיקולים שהמחוקק הסמיך את בית המשפט לשקול בבואו לבחון התרת פרסום פסק דין. נצלול כעת לשיקולים המתנגשים, משקלם, והדרך הנכונה והראויה לאזן ביניהם בכלל ובמקרה זה בפרט.

237. לאור הוראות סעיף 68(א), 70(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, נהיר כי ברירת המחדל בכל הנוגע לפרסומם של פסקי דין בענייני משפחה, היא שאין לפרסם את ההחלטות או את פסקי הדין, כל עוד הדבר לא קיבל את אישורו של בית המשפט. בצד דברים אלה יודגש כי אין בכך שהדיון מתנהל בדלתיים סגורות כדי לשלול מני ובי את פרסומו (ראו גם דבריו של כב' השופט יצחק עמית בספרו **חסינות ואינטרסים מוגנים: הליכי גילוי ועיון במשפט האזרחי והפלילי**, בעמוד 419 (2021)).

238. ההחלטה השיפוטית האם להתיר את פרסום פסק הדין אם לאו (ובאיזה אופן), נעוצה במתח הקיים בין אינטרסים מתנגשים: **פומביות הדיון מול הזכות לפרטיות ולשם טוב**.

239. עיקרון פומביות הדיון מהווה עיקרון חוקתי והוא אחד מעקרונות היסוד של שיטת המשפט הישראלי, ולכן ברירת המחדל היא קיום דיון פומבי והחריג הוא בדלתיים סגורות. כך קובע סעיף 3 לחוק יסוד השפיטה לאמור:

"בית המשפט ידון בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק".

כבר נפסק כי:

"עקרון פומביות הדיון, כפי שמצביע בין היתר עיגונו המפורש בחוק יסוד, הינו מרכיב מרכזי במשטרנו" (ראו: רע"א 3007/02 יואב יצחק נ' מוזס פ"ד נו(6) 592, 598; עמ"ש (מחוזי - ת"א) 29564-11-21 פלונית נ' אלמונית (נבו 27/12/2021).

240. אך מדוע מדובר בעיקרון כה חשוב בשיטתנו (ובפרט בעידן הנוכחי)? מכיון שקיום דיון פומבי מהווה אחת הערובות לתקינות ההליך השיפוטי הן בתחום עשיית הצדק ובירור

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

האמת, הלכה למעשה והן בתחום מראית פני הצדק קבל עם ועדה (ראו: ע"א 4963/07 ידיעות אחרונות בע"מ נ' פלוני (נבו 27/2/2008) ; ע"פ 353/88 וילנר נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(2) 451, 444 (1991) ; ע"א 5185/93 היועץ המשפטי לממשלה נ' מרום, פ"ד מט(1) 318, 341 (1995). ביסוד עיקרון פומביות הדיון עומדים עיקרון חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת. פומביות הדיון מאפשרת לציבור לקבל מידע על פעילויותיהן של הרשויות הציבוריות ובהן בתי משפט והרשות החוקרת ובכך מתאפשרת ביקורת ציבורית על הרשויות שהיא מאבני היסוד של המשטר הדמוקרטי (ראו: ע"פ 11793/05 חברת החדשות הישראלית בע"מ נ' מדינת ישראל (נבו, 5/4/2006) פסקה 13). בשמירה על עיקרון פומביות הדיון טמונה אחת הערובות העיקריות לתקינותו של ההליך השיפוטי ולביצור אמון הציבור בבית המשפט בחינת הצדק לא רק נעשה אלא גם נראה וכך נמנע הרושם שהדין נעשה במחשכים, במסתור ומשיקולים נעלמים (ראו בג"צ 258/07 ח"כ גלאון נ' ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006 (נבו, 6/2/2007) פסקה 6 לפסק דינה של הנשיאה דאז ביניש). חשיבות אחרת לפומביות הדיון היא העמדת ההכרעה השיפוטית לביקורת הציבור כאמצעי שעשוי כשלעצמו לבטל כל אפשרות של שפיטה מתוך משוא פנים ודעה קדומה (הלכת ע"פ 11793/05 לעיל וכן ע"א 4963/07 לעיל).

241. מצד שני ניצבת לה הזכות להגנה על הפרטיות והזכות לשם טוב. גם זכויות אלה מוכרות בשיטת המשפט הישראלי כזכויות יסוד שיש להגן עליהן. סעיף 7 לחוק היסוד כבוד האדם וחירותו קובע:

"כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו"

242. הזכות לפרטיות מגלמת את אינטרס היחיד שלא להיות מוטרד בצנעת חייו על ידי אחרים (ראו: ע"א 8825/03 שירותי בריאות כללית נ' משרד הבטחון (נבו, 11/4/2007) פסקה כ"א לפסק דינו של השופט רובינשטיין).

243. הזכות לפרטיות משתרעת על זכותו של אדם לנהל את אוח החיים שבו הוא חפץ בדל"ת אמות ביתו, בלא הפרעה מבחוץ ויש להבין את הזכות במובן הרחב יותר, כך שאדם זכאי שיניחו לו ("the right to be let alone") וראו בג"צ 8070/98 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משרד הפנים, פ"ד נח(4) 856, 842 (2004).

244. במושג "ענייני הפרטיים של האדם" הכוונה היא לכל מידע הקשור לחייו הפרטיים של אותו אדם, לרבות שמו, כתובתו, מספר הטלפון שלו, מקום עבודתו, זהות חבריו, יחסיו עם בני זוגו ויתר חברי משפחתו (ראו: ע"א 739/88 רשם מאגרי מידע נ' ונטורה, פ"ד מח(3) 835, 808 (1994)).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

245. לפיכך ככל שיימצא כי איסור הפרסום של ההליך השיפוטי נדרש לשם מניעת פגיעה בפרטיות, יש להמשיך ולבחון את עוצמתה של הפגיעה (ראו: ע"א 4963/07 ידיעות אחרונות נ' פלוני לעיל, בסעיף 10).

246. עם זאת, נראה כי הפסיקה כבר קבעה כי בדרך כלל באיזון בין פומביות הדיון לבין הזכות לפרטיות, עיקרון פומביות הדיון גובר (ראו בפסיקה לעיל) ולכן החריגים לפומביות הדיון מפורשים בצמצום.

247. עד כאן באשר למתח בין פומביות הדיון לבין הזכות לפרטיות באופן כללי. למתח זה רבדים ומשמעויות נוספות בהקשר המשפטי העדין בו עסקינן - דיני משפחה (ראו רמ"ש (מחוזי – חיפה) רמ"ש 53787-01-20 ד.ב.ש. נ' ע.ג. (נבו, 15/12/2020)).

248. אך גם בהליכים בבית המשפט לענייני משפחה, מחיל בית המשפט את אותו מבחן כדי לקבוע אם וכיצד לפרסם הכרעה שיפוטית. מכאן, שכאשר מתבקש בית המשפט לפגוע בעיקרון פומביות הדיון, על ביהמ"ש לבחון שתי שאלות: הראשונה, האם מתקיימת עילה העשויה להוות בסיס לבקשה, כלומר, אינטרס לגיטימי של המבקש למנוע את עיקרון פומביות הדיון. והשנייה, האם השיקולים השונים, כלומר האינטרס העומד בבסיס הבקשה, והשיקולים האחרים התומכים בעיקרון פומביות הדיון, מצדיקים את הפגיעה בעיקרון פומביות הדיון (ראו: לעיל ברמ"ש (מחוזי-חיפה) 53787-01-20).

249. על כל אלה יש להוסיף את השפעת המהפכה הדיגיטלית של השנים האחרונות, המבוססת על מנועי חיפוש עוצמתיים בכל הקשור לחיפוש ומציאת מידע וידע, גרמה לכך שהמצב ששרר לפני שנים מספר בו החלטות ופסקי דין שאוגדו ככרכים מקצועיים בספריות והיו נגישים בעיקרם למשפטנים ישתנה וכיום בלחיצת מספר מקשים במקלדת המחשב, המידע חשוף וניתן לקבל מידע על כל אדם, וההשלכות לכך רבות. מדובר בשינוי טכנולוגי דרמטי שמשפיע על פומביות ההליך השיפוטי, על הנגישות לבית המשפט, על פרטיותם של מי שנזכר בפסיקה וכיו"ב (עיינו: מיכאל בירנהק "חשיפה מקוונת וחשיפה משפטית: על פרטיות ופומביות של פסקי דין ברשת", משפטים מח 31 (2018)). מנועי החיפוש ומהפכת המידע העצימו את פוטנציאל הפגיעה בפרטיות, בטח לאור העובדה כי המידע הדיגיטלי נשמר לנצח, אינו "מתישן", ולעולם לא יהיה בבחינת "עייך העיתון של אתמול יהיה זה שנעטוף אותו דגים מחר".

250. הכרעה שיפוטית זו עוסקת בתחום המשפחה, אשר הינו תחום בעל כללים דיוניים נוספים על אלה החלים על שאר תחומי המשפט. אמנם גם הפרטים האישיים הנשמעים ונחשפים בבית משפט אזרחי, אישיים ורגישים הם, אך הם אינם משתווים על דרך הכלל לפרטים הנחשפים בבית המשפט לענייני משפחה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

1
2 251. בבית משפט לענייני משפחה, נחשפים הפרטים הסודיים, האישיים והמוכמנים ביותר
3 שיש על האדם, מהתנהגותו הכללית ועד התנהגותו בחדר המיטות, כספיו, מצבו הרפואי,
4 הנפשי, מה הם רצונותיו ויצריו, מה הם מעשיו החבויים, מה היא התנהגותו כלפי בני
5 ביתו, מה היא התנהלותו בדלת אמותיו.

6
7 252. כתבה על כך כב' השופטת א. אלון ובצדק רב כי בית המשפט לענייני משפחה, בשונה
8 מערכאות אחרות, אינו מטפל רק בזכויות אלא גם ברגשות, במשאלות, בתסכולים,
9 בשנאות, במאווים, בתחושות הנטישה, בבגידה ובקיפוח של אלה הבאים בשעריו. על-כן,
10 דיני המשפחה הינם מן התחומים הרגישים ביותר שעוסק בהם המשפט. מטען הרגשות
11 המלווה סכסוכים אלה, הינו העוצמתי ביותר, והסכסוך המשפחתי הוא מן המרים ביותר
12 שיודעים בתי המשפט. אין ספק כי המתח הקיים בין עיקרון פומביות הדיון אל מול
13 הזכויות והערכים העומדים מנגד, בכל הקשור לסכסוכי משפחה, הינו מתח עוצמתי
14 ביותר, שיש לתת עליו את מלוא הדעת (ראו דברי השופטת א. אלון ברמ"ש (חי') 53787-
15 01-20).

16
17
18 253. בעשור האחרון החלו מנשבות רוחות של שינוי, הן מכיוון האקדמיה והן מכיוון הרשות
19 המחוקקת והשופטת בעניין פרסום פסקי דין של בתי המשפט לענייני משפחה (ראו גם
20 הצעות החוק הנסקרות ברמ"ש (מחוזי - חיפה) 53787-01-20)).

21
22 254. במקרה שלפניי סבורני, מדובר במקרה שבו ההכרעה השיפוטית היא בעלת חשיבות
23 ציבורית ומשפטית כשלעצמה. מדובר בדיון מקיף באופן הפעלת סמכות מינהלית של
24 פסיכיאטר המחוזי מכוח סעיף 6 לחוק טיפול בחולי נפש. אין במאגרים המקוונים
25 ובספרות דיון אחד במקרה דומה למקרה שלפניי (ישנם דיונים בסוגיות של אשפוז כפוי
26 אך לא בדיקה כפויה דחופה). על כן ומעבר לעובדה שפרסום כל פסק דין בדיני משפחה
27 הינו עניין חשוב כשלעצמו, הרי כאן במקרה שלפניי, נראה שיש חשיבות ציבורית מיוחדת
28 (להשפעת העניין הציבורי על האיזון במתח בין פומביות הדיון לבין הזכות לפרטיות ראו
29 והשוו: רע"א 3232/04 פלוני נ' פלונים (נבו, 18/5/2005 פסקה 12), בש"פ 972/06 זריהן נ'
30 מדינת ישראל (נבו, 22/2/2006), ע"א 4963/07 ידיעות אחרונות בע"מ נ' פלוני (נבו,
31 27/2/2008)).

32
33 255. כידוע, כיום הגישה לענין חשיבות פרסום פסקי דין בענייני משפחה כי גם מקום שאינם
34 מעוררים עניין ציבורי או משפטי מיוחד, יש חשיבות רבה לפרסומם. כך היו דברי כב'
35 השופטת א. אלון ברמ"ש (חי') 53787-01-20 בענין זה:

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

"כפי שהוטעם לעיל, פרסום החלטות ופסקי דין בדיני משפחה הינו עניין חשוב כשלעצמו, בעל תכלית עצמאית, וזאת ללא כל תלות וקשר מחייב בחשיבותה המשפטית או הציבורית של ההחלטה או פסק הדין עצמו. הידע המשפטי המתהווה בפסיקותיו של בתי המשפט, הינו ידע חברתי כללי ולא של מאן דה הוא פרטי. הנגשתו מאפשרת לציבור המתדיינים ולבאי כוחם ללמוד לעומק מצבים משפטיים, לנתחם, ולעשות בהם שימוש (עיינו: רות הלפרין ועדי בלוטנר, "תורת הנסתר", עורך דין, אפריל 2013, 112). בנוסף, ככל שגוף הידע המוגש לציבור ולסוכני המשפט יהיה רחב יותר, כך תתקבלנה תמונה מציאותית ונכונה יותר לגבי המצב המשפטי הקיים בישראל, וזאת בניגוד להותרת מצב בו פסקי הדין והחלטות של בית המשפט ישמרו סמויים מן העין. עיקרון פרסום הדיון באופן רחב ומלא מאפשר את פיתוח המשפט, המותנה בביקורת אקדמאית מקצועית, המסוגלת לנתח את הפסיקה, להצביע על כשליה, חוזקותיה ותוצאותיה, ביקורת שיש בה כדי לשמש תמריץ לשינוי חקיקה ולשינויי מדיניות, שינוי קביעת הלכות משפטיות קיימות, וקביעת הלכות משפטיות חדשות".

256. יפים לכך גם הדברים שנפסקו בעמ"ש (מרכז) 58735-05-19 פלוני נ' פלונית (נבו) 13/4/2021) לאמור:

"הכלל הוא שבית המשפט אינו "כותב למגירה" ופסק הדין לעולם נועד לעין הציבורית, לפיכך יש לפרסמו. אכן דיונים בעניינים שהצנעה יפה להם, כדיוני בית המשפט לענייני משפחה הנסובים סביב המרחב המשפחתי הפרטי של המשפחות המתדיינות, ראוי שיתנהלו בדלתיים סגורות, כמצוות המחוקק (דוגמת סעי' 68(א) ו-ה לחוק בתי המשפט) שהרי מה לו לאדם מן החוץ להלך רכיל בעניינה הפרטית של משפחה מסויימת. ואולם, בצד זה, פרי הדיונים ותוצאתם הסופית, היינו – פסק הדין, ככל שאין נימוק ראוי לחסותו, יפורסם באופן ראוי כאשר פרטי הצדדים אינם חשובים. ככלות הכול, על דרך הכלל, מעת שנחסה את שמות הצדדים ופרטים המהותיים הקשורים לזהותם יהיו הם בגדר פלוניס וילמד הקורא מתוכם של דברים ולא מגופם של אנשים. בדרך הנזכרת ימצא האיזון הראוי שבין הגנה על עניינם הפרטי של הצדדים לבין עניינו הכללי של הציבור ללמוד ממסקנות פסק הדין."

ועוד נפסק כי :

"גם כאשר הדיון מתקיים בדלתיים סגורות ... לא יצווה בית המשפט על איסור פרסום של פסק דינו אלא אם שוכנע כי התכלית שלשמה נסגרו

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

הדלתיים נותרה בעינה. לעניין זה יקפיד בית המשפט על כך שאיסור הפרסום יהיה במידה שאינה עולה על הנדרש. על כן, מקום שבו ניתן להשיג את התכלית שלשמה התקיים הדיון בדלתיים סגורות על ידי פרסום חלקי של פסק הדין, יורה בית המשפט על דרך זאת" (ראו: ע"א 2800/97 ליפסון נ' גהל, פ"ד נג(3) 714 (6/7/1999)).

257. באיזון בין הזכויות והאינטרסים המתנגשים במקרה שלפניי, אני סבור שהכף נוטה בבירור לעבר פרסום פסק הדין. ראשית, לא מדובר בפרסום הפרוטוקולים וכתבי הטענות אלא בפרסום ההכרעה השיפוטית הסופית של הערכאה הדיונית. שנית, ניתן לאזן ולעדן הפגיעה בפרטיות באמצעות חיסוי כל פרט מזהה של הצדדים ובני משפחתם. שלישית וכאמור יש חשיבות ציבורית לפרסום פסק הדין. יש בכך להראות כי בתי המשפט יודעים לשפוט באופן אובייקטיבי ונטול פניות גם במקרים בהם בעלי הדין הם עצמם שופטים. בית המשפט אף מסוגלים להעביר תחת שבת הביקורת התנהלות של מערכות שפעלו שלא כדיון בעקבות ייחוס משקל מוגבר מדי לפניית שופט אליהם. אי פרסום פסק הדין אינו מאפשר הנגשת מידע חשוב זה לציבור.

258. אציין ואדגיש, כי התלבטתי האם לפרסם פסק הדין תוך עיוות מכוון של עיסוקה של הנתבעת 1 במטרה להגן על פרטיותה ומניעת כל אפשרות לזהותה בעקבות פרסום פסק הדין. לטעמי עצם ציון העובדה שהנתבעת 1 הינה שופטת מחוזית בבית המשפט המחוזי הינה עובדה שעלולה לכאורה להסגיר פרטים אישיים מסויימים ואולי אף עלולה להוביל לחשיפת פרטיה ופרטי בני משפחתה (בוודאי בקרב מי שמכיר את ההתנהלות והפרשה בסביבתה הקרובה). 46% מהשופטים בבתי המשפט המחוזיים בישראל הן נשים (חן מענית גלובס, 14/1/2021). יש בישראל כ-800 שופטים בסה"כ. בבתי המשפט המחוזיים כ-200 שופטים. כלומר כ-90 עד 95 שופטות מכהנות בבתי משפט מחוזיים בכל הארץ.

259. ובכל זאת, נראה לכאורה כי סוגיית האיזון בין פומביות הדיון לבין הפגיעה בפרטיות הבת ומשפחתה נבחנה והוכרעה במסגרת הליך ביניים. התובע ערער על החלטתי בה דחיתי בקשתו לפסול עצמי מלשבת בדין ובית המשפט העליון דחה את ערעורו במסגרת ע"א 2601/21 פלוני נ' פלונית (נבו, 9/5/2021). פסק דינו של בית המשפט העליון פורסם במאגרים הממוחשבים וחשוב לראות מה הפרטים שצוינו בו. ובכן, בפסק הדין מצויין מספר ההליך, שם השופט, פרטי המייצג של התובע. בסעיף 1 לפסק הדין צוין גם הרקע לסכסוך כך:

"המערער הוא אביה של המשיבה 1, המכהנת כשופטת בבית משפט מחוזי במחוז אחר מזה שבו מתברר ההליך. ההליך עניינו תביעת המערער לפיה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

המשיבה 1 גרמה לכך שיעבור בדיקה פסיכיאטרית בכפייה, באמצעות
שיתוף פעולה עם המשיבות 2-3."

260. איני יכול להתעלם מפסק הדין של בית המשפט העליון והעובדה שפורסם וכלל פרטים
לענין תפקידה של הנתבעת 1. גם אם הייתי חוסה או מעוות את פרטי פסק הדין כדי לא
לחשוף כלל תפקידה של הנתבעת 1 הרי קישור מספר ההליך שבכותרת למספר ההליך
שצוין בפסק הדין של בית המשפט העליון היה מביא לגילוי תפקידה על נקלה.

261. על כן סבורני, כי האיזון הנכון הוא חיסוי כל פרט בדבר בני משפחה של הנתבעת 1,
מקום עבודתה המדויק, ציון הממונים עליה והכפופים לה בשם, זהותם או פרטיהם
וחיסוי פרטי ילדיה ואף חיסוי שמות הפסיכיאטרים ובית החולים בו בוצעה הבדיקה.

262. על כן אני רואה לנכון לפרסם גרסה מצונזרת של פסק דין עם השמטת כל פרט מזהה של
הצדדים ובני המשפחה. עותק שכזה יומצא אף הוא לצדדים יחד עם פסק דין זה ואני אף
מעבד פרסום פסק הדין למשך 14 יום לאור בקשת ב"כ הנתבעת לשקול ערעור על חלק זה
של פסק הדין.

263. בשולי הדברים אציין באשר לחששה של הנתבעת 1 כי התובע יפר הוראות צו איסור
פרסום ויפיץ בכלי התקשורת פרטים חסויים, הרי בין אם פסק הדין מותר לפרסום ובין
אם לאו, אם מחליט התובע להפר הוראות החוק, הרי שיש בדין הוראות מתאימות
ושיקול זה אינו יכול לחסום פרסום פסק הדין.

264. עם זאת, אני מבהיר לצדדים כי נאסר על חשיפת כל פרט מזהה של הצדדים מושא פסק
הדין בכלי התקשורת ובכל מדיה אחרת ו/או כל פרט שלא צוין בפסק הדין המותר
לפרסום.

אפילוג

265. לאחר שמיעת הראיות, נראה כי ניתן לתמצת את הנרטיב של טענות הצדדים שלפניי
כדיאלוג בין אב לבת בשני משפטים אלה:

"אבא, אני פגועה וכואבת ממך, אך בעיקר מודאגת. כששמעתי משכן על
אמירות אובדניות מצדך, הדבר הראשון שיכולתי לחשוב עליו זה איך
להציל אותך ולעזור. לכן פניתי לפסיכיאטר המחוזי";
"רונית, אני לא מאמין לך לאף מילה, לא באמת אכפת לך ממני, רצית רק
להשפיל אותי והצלחת, עכשיו תורי להראות לך".

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תמ"ש 59474-12-19 פלוני נ' פלונית ואח'

1 266. נראה כי התוצאה הקשה ביותר העולה מההתדיינות מבחינת התובע היא לא הוראת
2 הבדיקה הכפויה הדחופה אלא סיום מוחלט, גמור וכואב של קשר בין התובע לבין בני
3 משפחתו, כעת כשהוא בגיל מבוגר ובוודאי נזקק להם יותר מכל. לכך אין פיצוי כספי.
4 הלוואי והתובע היה מוצא את היכולת והמקום להבין ולסלוח לבתו על דאגתה הכנה לו
5 ולחדול מהאשמתה כפי שהוא נוהג להאשים את הזולת בקורותיו.

6
7 267. אדגיש, כי עשיתי כל מאמץ לפייס בין הצדדים, להפנותם לטיפול ולהימנע מהכרעה זו
8 שברור שלא תקרב ביניהם אך הדבר לא עלה יפה ובאין פשרה לא היה מנוס אלא
9 מהכרעה זו.

10
11 268. לאור התוצאה אליה הגעתי אני מחייב הנתבעות 2-3 לשלם לתובע כאמור סך של
12 ₪10,000 והוצאות משפט בסך 4000 ₪. בין התובע לבין הנתבעת 1 איני רואה מקום ליתן
13 צו להוצאות.

14
15

16 **המזכירות תמציא פסק הדין והעותק המותר לפרסום לצדדים.**
17 ניתן היום, כ"ו טבת תשפ"ב, 30 דצמבר 2021, בהעדר הצדדים.

18 חתימה

19